

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Ärikorralduse Instituut

Laura Männisalu

ISIKUANDMETE TÖÖTLEMINE RIIGIASUTUSES

Bakalaureusetöö

Õppekava HAKB02/14

Juhendaja: Velli Parts, MSc
Kaasjuhendaja: Urmas Kukk, MA

2018

Deklareerin, et käesolev bakalaureusetöö, mis on minu iseseisva töö tulemus, on esitatud Tallinna Tehnikaülikooli bakalaureusekraadi taotlemiseks ja selle alusel ei ole varem taotletud akadeemilist kraadi.

Autor Laura Männisalu

(allkiri ja kuupäev)

Töö vastab kehtivatele nõuetele.

Juhendaja: Velli Parts, MSc

(allkiri ja kuupäev)

Kaasjuhendaja: Urmas Kukk, MA

(allkiri ja kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Lubatud kaitsmisele

.....
(nimi, allkiri, kuupäev)

Kaitsmisele lubatud „.....“ 2018

Halduskorralduse bakalaureusetööde kaitsmiskomisjoni esimees

.....

Sisukord

Jooniste loetelu	4
Lühikokkuvõte.....	5
Sissejuhatus	6
1 ANDMEKAITSE JA ANDMEKAITSEREFORM	8
1.1 Ajalugu	8
1.2 Andmekaitse ja sellega seotud probleemid	9
1.3 Andmekaitserreform ja uued mõisted.....	10
2 ANDMETE TÖÖTLEMINE.....	13
2.1 Isikuandmete töötlemise sisu.....	13
2.2 Isikuandmete töötlemise põhimõtted.....	16
3 PROKURATUUR JA ISIKUANDMETE TÖÖTLEMINE.....	17
3.1 Prokuratuur	17
3.2 Isikuandmete töötlemine Prokuratuuris.....	19
3.3 Empiirilise uuringu metoodika, tulemused ja analüüs.....	21
3.3.1. Tulemused	23
KOKKUVÕTE	32
SUMMARY	33
ALLIKATE LOETELU	35
Lisa 1 – Prokuratuuri struktuur.....	37
Lisa 2 – Küsimustik.....	38

Jooniste loetelu

Joonis 1 Küsimustikule vastamine soo lõikes	22
Joonis 2 - Küsimus nr 1 - Mis on andmekaitse eesmärk?	24
Joonis 3 - Küsimus nr 2 - Isikuandmed on... ..	25
Joonis 4 - Küsimus nr 3 - Mis on isikuandmete töötlemine?	26
Joonis 5 - Küsimus nr 4 - Isikuandmeid võib töödelda... ..	27
Joonis 6 - Küsimus nr 5 - Märgi ära, millised allolevast loetelust on delikaatsed ehk eriliigilised isikuandmed.....	28
Joonis 7 - Küsimus nr 10 - Kes on prokuratuuri andmekaitse turvalisuse eest vastutav isik?	29
Joonis 8 - Küsimus nr 11 - Kuidas hindate praegust prokuratuuri andmekaitset?	30
Joonis 9 - Prokuratuuri struktuur	37

Lühikokkuvõte

Isikundmete kaitse ja töötlus on 2018. aasta kevadel väga oluline teema. Seda just seetõttu, et 25.05.2018 rakendus Euroopa Liidu liikmesriikidele isikuandmete kaitse üldmäärus 2016/679, mis on kõigile liikmesriikidele otsekohalduv ja kohustuslik. Lisaks üldmäärusele 2016/679 on oluline Prokuratuuri isikuandmete töötlemise puhul käsitleda ka Euroopa Liidu direktiiv 2016/680, mis on mõeldud asutustele, kes tegelevad süütegude avastamise, uurimise ja tõkestamisega.

Bakalaureusetöö eesmärgiks on välja selgitada Prokuratuuri haldusosakonna töötajate teadlikkus ja rahulolu andmekaitse ja isikuandmete töötamise osas. Autor kasutas uuringu läbiviimiseks kvantitatiivset uurimismeetodit ja viis uurimistöö eesmärgi saavutamiseks Prokuratuuri haldusosakonna töötajate seas läbi küsitluse.

Bakalaureusetöö koosneb kolmest peatükist ja kahest lisast. Esimeses peatükis keskendub autor andmekaitse kujunemisele, andmekaitse olemusele ning toob välja uued mõisted seoses andmekaitsereformiga. Teine peatükk keskendub andmete töötamisele. Kolmandas peatükis annab autor ülevaate Prokuratuurist ja selle struktuurist, analüüsib uuringu tulemusi ning teeb järeldusi ja ettepanekuid.

Prokuratuuri haldusosakonnas läbi viidud uuringus osales 41,7% töötajatest. Uuringu tulemusel selgus, et Prokuratuuri haldusosakonna töötajad on teadlikud isikuandmete kaitse üldmäärusest, teavad andmekaitse eesmärki ning isikuandmete töötlemisega seotud nõudmisi ja hindavad Prokuratuuri andmekaitset heaks. Küsitlustulemuste analüüsi alusel tegi autor Prokuratuurile viis ettepanekut Prokuratuuri haldusosakonna teadlikkuse tõstmiseks isikuandmete kaitse ja töötlemise teemal. Tulemused edastatakse Prokuratuuri personalitalitusele, kelle ülesandeks on töötajate koolitamine ja teadlikkuse tõstmine.

Võtmesõnad: *andmekaitse, andmetöötlus, isikuandmete kaitse, andmekaitsereform, andmekaitse üldmäärus, andmekaitse direktiiv, Prokuratuur*

Sissejuhatus

2018. aasta kevadel on andmekaitse väga aktuaalne ja oluline teema. Seda seetõttu, et 2016. aasta 24. mail jõustus Euroopa Parlamendi (edaspidi EP) ja Euroopa Nõukogu (edaspidi EN) poolt heaks kiidetud isikuandmete kaitse üldmäärus (EL) 2016/679 (edaspidi üldmäärus), mis on Euroopa Liidu (edaspidi EL) liikmesriikidele otsekohalduv. (Isikuandmete kaitse üldmäärus 2016/679, 2016). Seoses üldmääruse kohaldamisega kõigis liikmesriikides, kaotab kehtivuse seni kehtinud EP ja EN direktiiv 95/46/EÜ (edaspidi direktiiv 95/46/EÜ), mis on Eestis üle võetud isikuandmete kaitse seadusega (edaspidi IKS) (kehtiv kuni 25.05.2018) (Euroopa Liidu direktiiv 95/46/EÜ, 1995).

Otsekohalduv õigusakt tähendab seda, et üldmäärus hakkab asendama senist Eesti Vabariigis kehtivat isikuandmete kaitse seadust. Selleks, et üldmäärus sobituks Eesti õigussüsteemiga koostatakse riigisiseseid rakendusaktid. (Euroopa andmekaitse reform, 2018). Euroopa Liidu direktiiv on soovituslik ning liikmesriikide jaoks õiguslikult siduv kuid ei ole siseriiklikest seadustest üle. EL määrus seevastu on otsekohalduvad ning riigisiseseid seadused tuleb viia nendega kooskõlla. ELi määruste tekste siseriiklikesse õigusaktidesse sõna-sõnalt ei kirjutada. (Euroopa Liidu tarbija nõustamiskeskus).

Alates 2016. aasta maist andis EL oma liikmesriikidele kaks aastat aega üldmääruse ülevõtmiseks ning riigisiseste rakendusaktide koostamiseks. 25. maiks 2018 peavad olema kõik liikmesriigid võtnud üle uue isikuandmete kaitse üldmääruse. 23.03.2018 esitas justiitsminister Vabariigi Valitsusele isikuandmete kaitse seaduse rakendamise eelnõu ning sellega seonduvad dokumendid. 12.04.2018 kiitis Vabariigi Valitsus uue isikuandmete kaitse seaduse eelnõu heaks.

Uue isikuandmete kaitse seadusega võetakse üle ka EP ja EN direktiiv (EL) 2016/680 (edaspidi direktiiv 2016/680), millega reguleeritakse füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuse täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist. (Isikuandmete kaitse seaduse eelnõu seletuskiri). Direktiivi 95/46/EÜ eesmärgiks oli ühtlustada füüsiliste isikute põhiõiguste- ja vabaduste kaitset EL liikmesriikides (Üldmääruse põhjenduspunkt nr 3). Direktiivi 95/46/EÜ tõlgendasid Euroopa Liidu liikmesriigid kehtivat direktiivi 95/46/EÜ erinevalt. Üldmäärus on, aga kõigile liikmesriikidele üheselt Euroopa Kohtu poolt tõlgendatud. (Üldmääruse põhjenduspunkt 9 ja 10). Direktiiv 2016/680 on käesolevas bakalaureuse töös oluline, kuna mõjutab otseselt prokuratuuri tööd.

Töö autor on valinud bakalaureusetöö teemaks „Isikuandmete töötlemine riigiasutuses prokuratuuri haldusosakonna näitel“, kuna töötab riigiprokuratuuri haldusosakonna üldtalituses ning puutub igapäevaselt kokku isikuandmete töötlemise ning kaitsmisega seotud küsimustega. Seega keskendub töö autor käesolevas töös sellele mis on isikuandmed, kuidas neid töödeldakse, milliste põhimõtete alusel ning kuidas seda tehakse prokuratuuris. Bakalaureusetöö kirjutamine annab autorile võimaluse end täiendada antud valdkonnas ning tulevikus nõustada vajadusel teisi haldusosakonna töötajaid.

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks on anda ülevaade üldmäärusest ning selle rakendamisest prokuratuuri haldusosakonnas. Lisaks viib autor läbi empiirilise uurimuse eesmärgiga kaardistada prokuratuuri haldusosakonna töötajate teadlikkus andmekaitse teemal ning kui palju nad igapäevases töös andmekaitsega kokku puutuvad. Tuginedes oma senisele töökogemusele ja teadmistele isikuandmete töötlemise vallas uurib töö autor kuidas toimub isikuandmete töötlus, mis muutub seoses uue andmekaitsemäärusega, kui hästi on prokuratuuri töötajad kursis isikuandmete kaitsega üldiselt kui ka prokuratuuri siseselt. Analüüsi tulemusena loodab töö autor saada vastuse küsimusele, kui teadlikud on prokuratuuri haldusosakonna töötaja uutest andmekaitsega seotud reeglitest ning kui rahul nad on prokuratuuri andmekaitsega. Autori hüpoteesiks, mida empiirilises uuringus kontrollitakse on, et sihtrühma teadlikkus uutest andmekaitse reeglitest ja nõuetest, mis kehtivad nende töötlemisel, ei ole väga heal tasemel. Uurimistöö väljundiks on informatsioon selle kohta, millistele aspektidele peab prokuratuur oma andmekaitstes edaspidi rohkem tähelepanu pöörama.

Arvestades autori õppekava, bakalaureusetöö olemust ja mahtu keskendub autor oma töös isikuandmete töötlemisele prokuratuuri haldusosakonna näitel ning jätab välja kriminaalõigusest ja karistusõigusest tulenevad erisused. Seetõttu moodustavad empiirilise uuringu sihtrühma vaid prokuratuuri haldusosakonna töötajad.

Bakalaureusetöö koosneb 4 peatükist. Esimeses peatükis keskendub autor andmekaitse kujunemisele, andmekaitse olemusele ning toob välja uued mõisted seoses andmekaitserreformiga. Teine peatükk keskendub andmete töötlusele. Kolmandas peatükis annab autor ülevaate Prokuratuurist ja selle struktuurist, analüüsib uuringu tulemusi ning teeb järeldusi ja ettepanekuid.

Töö autor tänab lõputöö valmimisele kaasaaitamise eest juhendajat Velli Partsi ja kaasjuhendajat Urmas Kukke.

1 ANDMEKAITSE JA ANDMEKAITSEREFORM

Esimeses peatükis annab autor ülevaate andmekaitseõiguse kujunemisest, selgitab mis on andmekaitse, mis on andmekaitser reform ja toob välja sellega kaasnevad uued mõisted võrreldes omavahel direktiivis 95/46/EÜ ja määruses 2016/679 olevaid mõisteid.

Lisaks peab autor vajalikuks siinkohal ära märkida, et isikuandmete kaitse ja töötlemine on üks osa andmekaitsest ning seetõttu rakenduvad isikuandmete kaitsele ka kõik andmekaitsele kehtivad reeglid.

1.1 Ajalugu

Inimeste õigusele ja privaatsusele hakati suuremat tähelepanu pöörama juba 1948. aastal, kui Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (edaspidi ÜRO) poolt võeti vastu inimõiguste ülddeklaratsioon. Deklaratsiooni artikkel number 12 sätestab isiku õiguse privaatsusele järgmises sõnastuses: „Kellegi isiklikku ja perekonnaellu ei või meelevaldselt vahele segada, kellegi korteripuutumast, kirjavahetuse saladust või au ja reputatsiooni ei tohi meelevaldselt määrada. Igal inimesel on õigus seaduse kaitsele selliste vahelesegamiste ja rikkumiste eest.“ (Männiko, 2011, 15).

1950. aasta 4. novembril võeti Roomas vastu Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste konventsioon (EIÕK), mille artikkel kaheksa sätestab õiguse austusele era- ja perekonnaelu vastu. Artikkel kaheksa on järgmises sõnastuses:

„1. Igaühel on õigus sellele, et austataks tema era- ja perekonnaelu ja kodu ning korrespondentsi saladust. 2. Võimud ei sekku selle õiguse kasutamisse muidu, kui kooskõlas seadusega ja kui see on demokraatlikus ühiskonnas vajalik riigi julgeoleku, ühiskondliku turvalisuse või riigi majandusliku heaolu huvides, korratuse või kuriteo ärahoidmiseks, tervise või kõlbluse või kaasinimeste õiguste ja vabaduste kaitseks.“ (Männiko, 2011, 15).

1966. aasta 19. detsembril võeti vastu ÜRO kodaniku ja poliitiliste õiguste rahvusvaheline pakt, milles pöörati samuti tähelepanu eraelu puutumatusse. Pakti artikkel 17 oli sõnastatud järgmiselt:

„1. Kellegi isiklikku või perekonnaellu ei tohi meelevaldselt või ebaseaduslikult vahele segada, kellegi korteri puutumatusse, kirjavahetuse saladusele, aule ja reputatsioonile ei

tohi meelevaldselt või ebaseaduslikult kallale kippuda. 2. Igal inimesel on õigus seaduse kaitsele selliste vahelesegamiste ja kallalekippumiste eest.“ (Männiko, 2011, 16).

2000. aasta 7. detsembril kuulutati välja Euroopa Liidu põhiõiguste harta, mille artikkel seitse sisaldab samuti privaatsuse kaitset järgmises sõnastuses: „ Igaühel on õigus sellele, et austataks tema era- ja perekonnaelu, kodu ja edastavate sõnumite saladust“. (Männiko, 2011, 16). EL põhiõiguste harta artikkel kaheksa on isikuandmete kaitse. Artikkel kaheksa esimeses punktis on rõhutatud, et kõigil on õigus isikuandmete kaitsele. Teine punkt sätestab isikuandmete töötlemise nõuded. Kolmas punkt reguleerib kontrolli isikuandmete kaitse üle ning määrab ära, et artikkel kaheksa täitmist kontrollib sõltumatu asutus. (Euroopa Liidu Põhiõiguste Harta, 2012).

Eesti Vabariigi põhiseadusesse lisandus esmakordselt perekonna- ja eraelu puutumatus paragrahv 1991. aastal kui see lisati Põhiseaduse Assamblee eelnõusse. Perekonna- ja eraelu puutumatus paragrahvi sõnastamisel oli suureks eeskujuks eelpool mainitud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste konventsioon (EIÕK) artikkel kaheksa. (Madise, et al., 2012).

1.2 Andmekaitse ja sellega seotud probleemid

Infotehnoloogia areng ja andmete automatiseeritud kujul töötlemise kiire areng tekitas vajaduse isikuandmete kaitsega tegelemiseks. Andmekaitse on väga oluline teema, kuid tihtipeale ei tähtsusta inimesed seda endale. Andmekaitse eesmärgiks ei ole andmete, vaid andmesubjekti kaitsmine, kes on läbi nende andmete identifitseeritav. (Männiko, 2011, 92). Selleks, et inimesed oma isikuandmeid rohkem väärtustaksid ja ei käiks nendega väga vabalt ringi, tähistatakse Euroopa Nõukogu algatusel 28. jaanuaril iga-aastast andmekaitsepäeva. Selle päeva eesmärgiks on suurendada inimeste teadlikkust isikuandmete kaitse teemal ning tutvustada andmekaitsega seotud riske. (Salumaa, 2018). Seni kuni inimese privaatsust ei ole riivatud ja andmeid pole väärti kasutatud, ei tähtsustata endale kui olulised on andmesubjekti kohta käivad andmed ning nende nõuetekohane töötlemine.

Andmesubjekt on isik, kelle andmetega teostatakse töötlemise toiminguid. Andmesubjektiks on füüsiline isik, kelle andmeid töödeldakse. Seega võib öelda, et iga inimene on andmesubjekt. Tänapäeval on võimatu leida inimest, kes ei oleks andmesubjekt. (Männiko 2011, 43).

Isikuandmed on kõik andmed, mille abil on võimalik isik kindlaks teha. Isikuandmetel on sama elutsüklil mis andmetel. Esimeseks etapiks on isikuandmete loomine, kus luuakse uued isikuandmed (näiteks lapse sünd) või muutmine (näiteks nime muutmine). Teine etapp on

säilitamine erinevatel andmekandjatel. Kolmandaks etapiks on andmete kasutamine, kus tehakse andmed andmetöötlejatele kättesaadavaks või vajadusel piiratakse juurdepääsu. Neljandaks etapiks on isikuandmete arhiveerimine, kus eemaldatakse andmed aktiivsest kasutusest. Viiendaks ja viimaseks etapiks on andmete hävitamine ehk kustutamine. Selles etapis muudetakse andmed jäädavalt taaskasutamatuks. (Kukk, 2018).

Lisaks tavalistele isikuandmetele on eraldi kategooriana olemas eriliigilised isikuandmed. Eriliigilisteks isikuandmeteks loetakse andmeid, mis on ära toodud üldmääruse artiklis üheksa. Nendeks võivad olla biomeetrilised, geneetilised või füsioloogilised andmed, seksuaalse sättumuse või seksuaalelu kohta käivad andmed, samuti kuulumine ametiühingusse, rassiline või etniline päritolu, poliitilised, usulised või filosoofilised veendumused ja vaated. Eriliigiliste isikuandmete puhul peab teadma, et ilma andmesubjekti nõusolekuta andmeid töödelda ei tohi, kui see ei tulene seadusest. (Isikuandmete kaitse üldmäärus 2016/679, 2016).

Andmekaitse puhul on oluline teada, et kõige suuremaks ohuks andmetele on inimene ise. Tihtipeale saavad isikuandmed avalikuks just inimlike eksimuste tõttu. Olgu selleks siis hajameelsus, unustamine, teadmatus või kogenematus. Samuti võivad andmed saada avalikuks ka organisatsioonisiseste töötajate tõttu. Olgu selleks siis nende uudishimu, kui vaadatakse andmeid, millele tegelikult juurdepääs puudub või kasutatakse isikuandmeid omakasu saamise eesmärgil. Lisaks inimlikule aspektile on ohuks häkkerite rünnakud, pahavara areng, nõrgad paroolid, igal pool sama parooli kasutamine, pettused, spionaaž ja füüsilise vara hävimine või mitte töötamine. (Kukk, 2018).

1.3 Andmekaitsereform ja uued mõisted

Eestis kehtestati esimene IKS-i redaktsioon 1996. aastal. 2003. aastal viidi seadus kooskõlla direktiiviga 95/46/EÜ. 2003. aastal tehtud muudatusetega ilmnes mitmeid sisulisi probleeme ning seetõttu tuli 2005. aastal seadust veelkord reformida, toetudes direktiivile 95/46/EÜ. (Tikk & Nõmper, 2007). Kuid igasugune tehnoloogia areng on toonud kaasa vajaduse luua uued ning kaasajastatud andmekaitse reeglid. Seni kehtinud direktiiv 95/46/EÜ on koostatud juba 90ndate keskpaigas ning on oma olemuselt jäänud maha praeguse ühiskonna vajadustest. (Special Eurobarometer, 2015).

Andmekaitsereformi peamiseks põhjuseks on see, et inimesed saaksid oma andmete üle parema kontrolli (Euroopa andmekaitse reform, 2018). Justiitsminister Urmas Reinsalu on öelnud:

„Isikuandmete kaitse üldmääruse üks peamisi eesmärke on tugevdada õigust eraelu puutumatusel internetis ja anda inimestele tagasi kontroll oma isikuandmete üle.“ Teiseks peamiseks eesmärgiks toob justiitsminister välja järgmist: „ Ilma andmete vaba liikumiseta ei toimiks piiriülene majandus nii, nagu sellega täna harjunud oleme ja seetõttu on üldmääruse teine peamine eesmärk ühtlustada Euroopa Liidu liikmesriikide andmekaitse korrad ja elavdada Euroopa digitaalrajandust“ . (Rammus, 2018).

Viimaste aastate jooksul on paljude ametnike igapäevatöö muutunud ELi õiguse ülevõtmine (Mikli, 2015). Üldmääruse ettevalmistamisega hakati tegelema 2012. aastal. Neli aastat kestnud läbirääkimiste tulemusena jõudsid EP ja EN esialgsele kokkuleppele üldmääruse osas. 24.05.2016 üldmäärus jõustus. (Austin, 2016). Oluline on teada, et tegemist on 28 liikmesriigi omavahelise kokkuleppega ning ühe kiiremini valminud ELi ülese seadusega (Kukk, 2018).

Kuni 25. maini 2018 kehtib Eesti Vabariigi seadusandluses andmekaitstes isikuandmete kaitse seadus, mis on kooskõlas EP ja EN direktiiviga 95/46/EÜ. Käesoleva bakalaureusetöö autor võrdles direktiivis ja üldmääruses olevad mõisteid, et selgitada välja uued mõisted, mis tulevad kasutusele seoses üldmääruse rakendamisega. Direktiivis 95/46/EÜ artikkel 2 toob välja mõisted mida direktiivis kasutatakse. Kui direktiivis oli defineeritud mõisteid kaheksa, siis üldmääruses on neid välja toodud 26. (EL direktiiv 95/46/EÜ; Isikuandmete kaitse üldmäärus 2016/679 artikkel 4; Direktiiv 2016/680 artikkel 3).

Direktiivis 95/46/EÜ on välja toodud kaheksa mõistet, nendest seitse mõistet on viidud üle üldmäärusesse nii, et nende mõistete nimetused jäävad samaks. Samaks jäävateks mõisteteks on: isikuandmed, isikuandmete töötlemine, vastutav töötaja, volitatud töötaja, kolmas isik, vastuvõtja ja andmesubjekti nõusolek. Kõigi seitsme mõiste definitsiooni on täiendatud või on muudetud definitsiooni sõnastust. Direktiivis olnud mõiste „isikuandmete kataloog“ muudeti üldmääruses ära ning asendati mõistega „andmete kogum“. Võrreldes eelpool mainitud seitsme mõistega on andmete kogumi definitsioon jäänud samaks, mis oli direktiivis. (EL direktiiv 95/46/EÜ; Isikuandmete kaitse üldmäärus 2016/679 artikkel 4; Direktiiv 2016/680 artikkel 3).

Üldmääruses välja toodud uued mõisted on: isikuandmete töötlemise piiramine; profiilianalüüs; pseudonümiseerimine; isikuandmetega seotud rikkumine; geneetilised andmed; biomeetrilised andmed; terviseandmed; peamine tegevuskoht; esindaja; ettevõtja; kontsern; siduvad kontsernisisised eeskirjad; järelevalveasutus; asjaomane järelevalveasutus; isikuandmete piiriülene töötlemine; asjakohane ja põhjendatud vastuväide; infoühiskonna teenus ja

rahvusvaheline organisatsioon. (EL direktiiv 95/46/EÜ; Isikuandmete kaitse üldmäärus 2016/679 artikkel 4; Direktiiv 2016/680 artikkel 3).

Kuna käesolev bakalaureusetöö on koostatud prokuratuuri näitel, mille tööd mõjutab direktiiv 2016/680, siis peab autor siinkohal oluliseks välja tuua ka nimetatud direktiivis olevad mõisted, mis ei leia kajastamist direktiivis 95/46/EÜ, isikuandmete kaitse seaduses ega ka üldmääruses. Autor analüüsis kõiki nimetatud seadusi ning leidis, et direktiivis 2016/680 on kasutusel üks mõiste, mida ei ole eelnevalt defineeritud. Mõisteks on „pädev asutus“. Pädev asutus on direktiivis 2016/680 defineeritud kahe punktina. Esimene punkt selgitab, mida mõistetakse avaliku sektori pädeva asutusena ning teine punkt selgitab, mida mõistetakse muu asutuse või üksusena. Avaliku sektori asutusena peetakse silmas neid asutusi, kes on ise pädevad asutused, et süütegusid tõkestada, avastada või isikuid nende eest vastutusele võtta. Muu asutuse või üksusena mõeldakse neid asutusi, kes teostavad avalikku võimu samal tasemel nagu avaliku sektori asutus. (EL direktiiv 95/46/EÜ; Isikuandmete kaitse üldmäärus 2016/679 artikkel 4; Direktiiv 2016/680 artikkel 3).

2 ANDMETE TÖÖTLEMINE

Teises peatükis annab autor ülevaate mis on andmetöötlus, kes andmeid töötlevad, milliste õiguste alusel ja millised on andmetöötamise põhimõtted.

2.1 Isikuandmete töötlemise sisu

Isikuandmete töötlemine on igasugune füüsilise isiku kohta käivate andmetega seonduv tegevus, kui seda viib läbi kolmas isik. (Männiko, 2011)

Üldmääruses on isikuandmete töötlemise mõiste toodud välja järgmiselt: „isikuandmete või nende kogumitega tehtav automatiseeritud või automatiseerimata toiming või toimingute kogum, nagu kogumine, dokumenteerimine, korrastamine, struktureerimine, säilitamine, kohandamine ja muutmine, päringute tegemine, lugemine, kasutamine, edastamine, levitamise või muul moel kättesaadavaks tegemise teel avalikustamine, ühitamine või ühendamine, piiramine, kustutamine või hävitamine.“ (Isikuandmete kaitse üldmäärus 2016/679 artikkel 4 lg 2).

Oluline on ära märkida, et üldmääruses väljatoodud loetelu on näitlik ja ei ole lõplik. Näitena saab siinkohal tuua fotografeerimise, mis on samuti isikuandmete töötlemine, hoolimata sellest et seda nimekirjades ei ole. (Kukk, 2018).

Selleks, et isikuandmete töötlemine oleks seaduslik, peab üldmääruse artikli kuus kohaselt olema täidetud vähemalt üks järgmistest punktidest: 1) andmeid töödeldes peab olema andmesubjekti nõusolek; 2) andmeid töödeldakse lepingu täitmiseks; 3) andmeid töödeldakse vastutava töötleja juriidiliste kohustuste täitmiseks; 4) andmesubjekti või muu füüsilise isiku eluliste huvide kaitsmiseks; 5) avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või avaliku võimu teostamiseks; 6) õigustatud huvi korral, välja arvatud juhul kui andmesubjekti õigustatud huvi kaalub üle töötleja õigustatud huvi. Nimetatud kuus punkti puhul on oluline ära märkida, et kuues punkt ei kehti avaliku sektori asutustele kui see täidab oma ülesandeid. (Isikuandmete kaitse üldmäärus artikkel 6 lg 1). Samuti on oluline, et isikuandmete töötleja suudaks hilisemalt tõestada seda, et töötlus on toimunud kas üldmääruse või direktiivi 2016/680 alusel. (Isikuandmete kaitse üldmäärus 2016/679 artikkel 24 lg 1) (Direktiiv 2016/680 artikkel 19 lg 1).

Prokuratuuri tööd mõjutava direktiivi 2016/680 teise peatüki artiklis kaheksa on toodud välja samuti töötlemise seaduslikkus.

Üldmäärusest tulenevalt tekib andmete vastutaval töötlejal oluliselt suurem andmetöötluse teavitamise kohustus. Seda seetõttu, et tagada töötlemise läbipaistvus. (Salumaa, 2018). Kui üldmääruse ja direktiivi 2016/680 peatükid III kirjeldavad ära kõik andmesubjekti õigused, et läbipaistvus oleks tagatud, tuleb prokuratuuri töös lähtuda ka siiski kriminaalmenetlus- ja karistusseadustikust tulenevatest erisustest, mis ei luba andmesubjektile kogu tema kohta käivat teavet jagada, kui see võib takistada menetlust või riivata teiste andmesubjektide privaatsust. (Isikuandmete kaitse üldmäärus 2016/679, 2016) (Direktiiv 2016/680).

Andmekaitsemääruse valguses on suurt tähelepanu on leidnud ka andmesubjekti nõusolek. Kui seni on isikuandmete kaitse seadus sätestanud, et nõusolek peab olema kirjalikus taasesitamist võimaldavas vormis, siis andmekaitsemääruses seda punkti enam ei ole. Andmeid võib töödelda ka ilma kirjaliku nõusolekuta, kuid vastutav töötleja peab hiljem suutma tõendada, et nõusolek andmete töötlemiseks oli olemas. (Kukk, 2018) (Isikuandmete kaitse üldmäärus 2016/679 artikkel 7).

Samuti annab üldmääruse artikkel seitse punkt kolm andmesubjektile õiguse oma varasemalt antud nõusolek tagasi võtta. Kui andmesubjekt otsustab nõusoleku tagasi võtta, siis peab andmesubjekt arvestama asjaoluga, et nõusoleku tagasivõtmine ei rakendu tagasiulatuvalt ning toimingud, mis on tehtud enne nõusoleku tagasivõtmist on seaduslikud. (Isikuandmete kaitse üldmäärus 2016/679 artikkel 7 p 3).

Andmetöötlus võib toimuda ka ilma andmesubjekti nõusolekuta. Nõusolekut ei ole vaja kui töötleja töötleb andmeid seadusest tulenevalt, täidab lepingust tulenevaid kohustusi, töötleja enda tööks vajalikke kohustusi, isiku eluliste huvide kaitseks, avalike huvide või avaliku võimu teostamisel või siis kui selleks on õigustatud huvi. Oluline on siinkohal ära märkida, et töötleja peab hiljem suutma tõendada, et täitis andmeid töödeldes just neid kohustusi. (Kukk, 2018).

Andmetöötleja on isik, kes viib läbi andmesubjektide isikuandmetega tehtavaid toiminguid ehk isik, kes töötleb teiste füüsiliste isikute andmeid. Andmetöötleja võib töödelda vaid neid andmeid, millele tal on lubatud ligipääs. (Männiko, 2011).

Vastutavaks töötlejaks on organisatsioon või füüsiline isik, kes määrab ära isikuandmete töötlemise eesmärgid ja viisid. Vastutava töötleja nimel isikuandmeid töötlev isik või organisatsioon on volitatud töötleja. Volitatud töötleja on vastutava töötleja poolt lepingu või muu õigusakti alusel määratud ning ei oma õigust omavoliliselt oma kohustusi teistele töötajatele

levitada. Selleks, et volitatud töötaja saaks oma kohustusi kolmandatele osapooltele anda, peab tal olema vastutava töötaja kirjalik luba. (Kes on vastutav töötaja või volitatud töötaja?, 2018).

Üldmäärusest tulenevalt on uueks kohustuseks määrata andmekaitseametnik ehk *DPO* (ingl. k. *Data Protection Officer*). Andmekaitseametniku peavad määrama asutused, kelle põhitegevuseks on andmete ulatuslik, korrapärane ja süstemaatiline töötlemine, avaliku sektori organisatsioonid või need, kelle põhitegevuseks on eriliigiliste andmete ulatuslik töötlemine või süüdimõistvate kohtuotsuste ning ka süütegudega seotud isikuandmete suuremahuline töötlemine. (Kes peavad määrama andmekaitse spetsialisti?, 2017).

Andmekaitseametniku minimaalsed ülesanded on ära toodud üldmääruse artiklis 39. Nendeks ülesanneteks on teavitada, nõustada, kontrollida ja koolitada organisatsiooni töötajaid, kes isikuandmeid töötlevad. Ühtlasi on andmekaitseametnik ka kontaktisikuks organisatsiooni ja andmekaitse järelevalveasutuse vahel. Samuti on andmekaitseametniku ülesandeks olla nõustavas rollis organisatsiooni juhtkonna jaoks. Tema annab juhtkonnale teada, kui märkab organisatsiooni andmetöötles rikkumisi ning teavitab neid, milliseid meetmeid tuleb kasutada selleks, et andmetöötlus oleks seaduspärane. (Peep, 2018). Andmekaitseametnik on kohustatud rikkumistest teada andma 72 tunni jooksul riigisiseses õiguses määratud järelevalveasutusele. Esitades sealhulgas teate, mis peab sisaldama millisel moel rikkumine kajastus, võimalusel teavitada kui paljud isikuandmed said rikkumisest puudutatud, andmekaitseametniku kontaktandmed, analüüsima võimalike tagajärgi ning kirjeldama milliseid meetmeid on vastutava töötaja poolt võetud kasutusse, et kahju mõju vähendada. (Rikkumisteadet, 2017).

Juhul kui andmekaitseametnik ja organisatsioon rikuvad üldmääruses kehtestatud sätteid, võib järelevalveasutus määrata sätteid rikkunud organisatsioonile trahvi. Trahvi suurus võib olla kuni 2% ettevõtte aasta brutokäibest või 10 000 000 eurot (Austin, 2016), olenevalt sellest, kumb summa on suurem. (Üldmäärus artikkel 83).

Tuleneval isikuandmete kaitse seadusest, mis jõustub 25.05.2018, on Eestis sõltumatuks järelevalveasutuseks määratud Andmekaitse Inspeksioon (edaspidi AKI). AKI on 1999. aastal loodud institutsioon, mis alates 2001. aastast on Eestis järelevalveasutuseks andmekaitse alal. AKI põhiline töö on kaitsta inimeste põhiseaduslikke õigusi. (Inspeksioon, 2018).

2.2 Isikuandmete töötlemise põhimõtted

Andmetöötlemise põhimõtted on leitavad kõigist andmekaitset kajastavatest õigusaktidest. Andmete töötlemise põhimõtteid on kokku kuus: 1) seaduslikkuse, õigluse ja läbipaistvuse põhimõte; 2) eesmärgi piirangu põhimõte; 3) minimaalsuse ehk võimalikult väheste andmete kogumise põhimõte; 4) õigsuse põhimõte; 5) säilitamise piiramise põhimõte; 6) usaldusväarsuse ja konfidentsiaalsuse põhimõte. Alati kui on tegemist isikuandmete töötlemisega tuleb neid põhimõtteid arvestada ja teada, et nende täitmise eest vastutab vastutav töötaja. Samuti peab suutma vastutav töötaja tõendada, et just neid põhimõtteid on järgitud. (Isikuandmete kaitse üldmäärus 2016/679, 2016).

Seaduslikkuse põhimõtte all peetakse silmas asjaolu, et kõik toimingud mis kogutud andmete tehakse, tehakse vastavalt seadusele ning on andmesubjektile läbipaistvad ja arusaadavad. Eesmärgi piirangu põhimõtte tähendab aga seda, et andmeid kogutakse täpselt nii palju kui on vaja käesoleval hetkel eesmärgi saavutamiseks ja töödeldakse vaid sellisel viisil, milleks need on kogutud. Samuti peab eesmärk olema arusaadav ka andmesubjektile. Oluline on ära märkida see, et kui kogutud isikuandmeid hakatakse kasutama avalikes huvides toimuva arhiveerimise, statistiliste eesmärkide saavutamiseks või teadus- ja ajaloouringutel, siis on see lubatud ja ei lähe vastuollu nimetatud põhimõttega. Minimaalsuse ehk võimalikult väheste andmete kogumise põhimõtte kohaselt kogutakse andmeid minimaalses koguses ja täpselt nii palju kui on vajalik eesmärkide saavutamiseks. Õigsuse põhimõtte kohaselt on kogutud isikuandmed ajakohased. Kui selgub, et andmeid on vananenud siis tuleb need viivitamata uuendada või kustutada. Säilitamise piiramise põhimõtte puhul hoitakse andmeid, mille abil on isikut võimalik tuvastada vaid seni, kuni vajalik eesmärk on täidetud. Ka selle põhimõtte puhul kehtib reegel, et sellega ei minda vastuollu kui andmeid töödeldakse avalikes huvides toimuva arhiveerimise, statistiliste eesmärkide saavutamiseks või teadus- ja ajaloouringute teostamiseks. Usaldusväarsuse ja konfidentsiaalsuse põhimõtte kohaselt tuleb andmeid kaitsta tahtmatu või volitamata töötlemise, avalikuks tulemise või hävitamise eest. Selleks tuleb kasutada tehnilisi meetmeid, mis andmeid kaitsevad. (Männiko 2011, 44-47) (Isikuandmete kaitse üldmäärus 2016/679 artikkel 5).

3 PROKURATUUR JA ISIKUANDMETE TÖÖTLEMINE

Kolmandas peatükis annab töö autor ülevaate prokuratuurist ja selle struktuurist. Autor kirjeldab kuidas töödeldakse isikuandmeid prokuratuuris, kes ja kuidas seda teeb. Lisaks antakse selles peatükis ülevaade prokuratuuri haldusosakonna töötajate seas läbi viidud küsitlusuuringu tulemustest.

3.1 Prokuratuur

Prokuratuur on Justiitsministeeriumi valitsemisalas olev valitsusasutus, mis osaleb kuritegude tõkestamiseks ja avastamiseks vajaliku jälitustegevuse planeerimises, juhib kohtueelset kriminaalmenetlust, tagades selle seaduslikkuse ja tulemuslikkuse, esindab kohtus riiklikku süüdistust ning täidab muid seadusega Prokuratuurile pandud ülesandeid. (ProkS §1).

Prokuratuur asustati 1918. aastal ning tähistab sel aastal Eesti Vabariigi ja paljude teiste riiklike institutsioonidega oma sajandat juubelit. 11. novembril 1918. aastal nimetati ametisse esimene Eesti Vabariigi prokurör, kelleks oli Jaan Teemant. (Sepp, 1999).

Alates Eesti Vabariigi taasiseseisvumise algusest on Eestis olnud seitse peaprokuröri, kaasaarvatud hetkel ametis olev peaprokurör (Varasemad riigi peaprokurörid).

Prokuratuuri juhib riigi peaprokurör kes nimetatakse Vabariigi Valitsuse poolt ametisse valdkonna vastutava ministri ettepanekul (ProkS § 16). Peaprokurör nimetatakse ametisse viieks aastaks. 2018. aasta märtsi seisuga on riigi peaprokuröriks Lavly Perling, kes on selles ametis alates 30. oktoobrist 2014.

Prokuratuur koosneb Riigiprokuratuurist ja neljast tema alluvusse kuuluvast ringkonnaprokuratuurist.

Ringkonnaprokuratuuride tööpiirkonnad on jagatud järgmiselt (Prokuratuuri põhimäärus §19):

1. Põhja Ringkonnaprokuratuur asub Tallinnas ning tööpiirkonnaks on Tallinn ja Harjumaa.
2. Lääne Ringkonnaprokuratuur Pärnus ning tööpiirkonnaks on Pärnu maakond, Lääne maakond, Saare maakond, Hiiu maakond, Rapla maakond ja Järva maakond.

3. Lõuna Ringkonnaprokuratuur asub Tartus ning tööpiirkonnaks on Tartu maakond, Jõgeva maakond, Põlva maakond, valga maakond, Viljandi maakond ja Võru maakond.

4. Viru Ringkonnaprokuratuur asub Jõhvis ning tööpiirkonnaks Ida-Viru maakond ja Lääne-Viru Maakond.

Ringkonnaprokuratuuri juhib juhtivprokurör, kes on ametisse nimetatud viieks aastaks. Juhtivprokuröri nimetab ametisse justiitsminister riigi peaprokuröri ettepanekul. (ProkS § 16)

Prokuratuuri põhimäärusest tulenevalt on Riigiprokuratuuril ning ringkonnaprokuratuuril mõnevõrra erinevad tööülesanded. Mõlemad tagavad kohtueelse kriminaalmenetluse seaduslikkuse ja tulemuslikkuse ning esindavad riiklikku süüdistust kõigis kohtu astmetes. Samuti täidab nii Riigiprokuratuur kui ka ringkonnaprokuratuur neile seaduse, Riigikogu otsuse, Vabariigi Presidendi seaduse, Vabariigi Valitsuse määruse ja korralduse, valdkonna eest vastutava ministri määruse ja käskkirja ning riigi peaprokuröri käskkirjaga pandud ülesandeid. Ringkonnaprokuratuuri ülesanded sisaldava kõik menetluslikku poolt. Riigiprokuratuuril on seevastu ka analüüsiv, nõustav, koordineeriv ja kontrolliv funktsioon, Samuti osaleb Riigiprokuratuur prokuratuuriga seotud määruste ja käskkirjade eelnõude ning arengukavade väljatöötamisel. Lisaks on Riigiprokuratuuri ülesandeks koostada prokuratuuri eelarve eelnõu ning tagada Prokuratuuri eelarvehendite sihipärane kasutamine. (Prokuratuuri põhimäärus, 2015).

Lisaks prokuröridele on prokuratuuris haldusosakond ja avalike suhete osakond. Haldusosakond jaguneb Riigiprokuratuuris personalitalituseks, üldtalituseks ning finants-ja varahaldustalituseks. Ringkonnaprokuratuurides aga Põhja piirkondlik talitus, Lõuna piirkondlik talitus, Lääne piirkondlik talitus ja Viru piirkondlik talitus. Talitust juhib talituse juhataja. (Prokuratuuri põhimäärus § 17).

Haldusosakonda juhib haldusdirektor. Temale alluvad üldtalituse, personalitalituse, finants-ja varahaldustalituse ning ringkonnaprokuratuuride haldustalituste piirkondlikud juhid. Haldusdirektori ülesanneteks on juhtida haldusosakonna tööd ning vastutada selle eest. Lisaks peab haldusdirektor andma riigi peaprokurörile aru haldusosakonna tööst, korraldama prokuratuuri ajaajamist, arhiivi tööd, tagama prokuratuuri tugifunktsioonide olemasolu ja toimimise. (Prokuratuuri põhimäärus § 18).

Prokuratuuri haldusosakonnas on 2018. aasta märtsi seisuga tööl 58 töötajat. Nendest 1 haldusdirektor, 7 talituse juhatajat, 6 nõunikku, 11 autojuhti (kellest 5 referent-autojuhi ametikohal) ning 33 referenti.

Prokuratuuri põhimääruse § 18¹ tuleneval juhul avalike suhete osakonda osakonna juhataja. Juhataja vastutab osakonna töö eest ning annab sellest ülevaate riigi peaprokurörile. Avalike suhete osakonna juhatajale alluvad pressinõunikud, kelle ülesandeks on korraldada Prokuratuuri sise- ja väliskommunikatsiooni. Sealhulgas korraldab osakond Riigiprokuratuuri ja ringkonnaprokuratuuride suhteid meedia ja avalikkusega. Lisaks on pressinõunike tööülesandeks sise- kui ka välisveebi toimetamine ja nende arendamine. (Prokuratuuri põhimäärus, 2015).

2018. aasta märtsi seisuga kuulub prokuratuuri avalike suhete osakonda seitse töötajat. Nendest kolm, sealhulgas ka osakonna juhataja, asuvad Riigiprokuratuuris ning neli ringkonnaprokuratuurides. (Prokuratuuri siseveeb, 2018)

25. veebruaril 1993. aastal moodustati prokuratuuri seaduse alusel prokuratuuri tänane struktuur (Lisa 1). (Varasemad riigi peaprokurörid).

3.2 Isikuandmete töötlemine Prokuratuuris

Kõik Prokuratuuri töötajad puutuvad oma igapäeva töös kokku isikuandmetega ja nende töötlemisega. Selleks, et prokuratuuri poole pöörduvate kodanike privaatsus ei saaks riivatud peavad prokuratuuri töötajad järgima rangelt andmekaitse reegleid.

Prokuratuuri andmekaitse eest vastutavaks isikuks on prokuratuuri põhimääruse § 18 lg 2 p 1 ning riigi peaprokuröri käskkirja alusel haldusdirektor. Tema kohustuseks on tagada prokuratuuri andmekaitse ja turvalisus. Üldmääruse artikkel 36 kohaselt on andmekaitseametniku määramine isikuandmeid töötlevale avaliku sektori asutusele kohustuslik, samuti ka prokuratuurile (Peep, 2018). Prokuratuuri andmekaitseametnikuks määrati üldtalituse juhataja, kes nõustab Prokuratuuri juhtkonda, ametnike ja töötajaid andmekaitse alastes küsimustes. Samuti on prokuratuuri andmekaitseametniku kohustus teavitada avalikkust prokuratuuri privaatsuspoliitikast.

Peamiselt satuvad isikuandmed prokuratuuri siis kui isik esitab prokuratuuri pöördumise või on üheks kriminaalmenetluse osapooliks. Prokuratuuri kodulehel on toodud välja privaatsuspoliitika, mis sisaldab teavet kuidas võivad prokuratuuri poole pöörduvate kodanike isikuandmed saada avalikuks või kättesaadavaks kolmandatele isikutele. Lisaks tuuakse välja, milliseid andmeid

prokuratuur oma tegevuses kogub, kuidas käsitletakse kandideerimisavaldusi, milline on pöördumistele vastamise kord ning kuidas toimetatakse kätte dokumente. (Prokuratuuri isikuandmete töötlemise poliitika, 2018).

Samuti on privaatsuspoliitika all välja toodud kodanike õigused, nende kohta kogutud andmete osas. Kodanikel on õigus nõuda valede ja ebakorrektsede andmete parandamist, tutvumist enda kohta kogutud andmetega ning nõuda, et tema kohta käivate andmete töötlemine lõpetatakse. Seda on võimalik teha esitades kirjalik digiallkirjastatud või omakäeliselt allkirjastatud taotlus. Kui kodaniku taotlus rahuldatakse, siis edastab prokuratuur viie tööpäeva jooksul avaldaja poolt taotletud andmed. (Prokuratuuri isikuandmete töötlemise poliitika, 2018).

Kuna prokuratuuri töötajad puutuvad igapäevaselt kokku väga paljude isikuandmetega, sealhulgas ka eriliigiliste isikuandmetega, on neile kohustuslik iga kahe aasta tagant sooritada infoturbe eksam. Eksami sooritamise aitab kaasa sellele, et töötajad oleksid teadlikud andmete turvalisuse ja seaduspärase hoidmisega. Infoturbe on kõigi andmetega seotud varade, sealhulgas riistvara, tarkvara ja andmete kaitsemine nende isikute eest, kellel puudub juurdepääsu luba ning kasutamise, avaldamise, muutmise ja hävitamise õigus. Infoturbe eksam kujutab endast kõigepealt Registrate ja Infosüsteemide Keskuse (edaspidi RIK) poolt serverisse üles laetud materjalidega tutvumist ning seejärel eksamis sooritamist. Eksam koosneb valikvastustega küsimustest ning selle sooritamiseks on aega 35 minutit. Oluline on teada, et eksami loetakse sooritatuks kui tulemuseks saadakse 80 punkti 100st. Lisaks sellele korraldatakse andmekaitsealaseid koolitusi ja infotunde.

Üldmäärusest tulenevalt on ka prokuratuur üle vaatamas oma vastutusalas olevaid andmekandjaid ja registreid. Nendeks on kõikide piirkondade dokumendihaldussüsteem Delta, kriminaalmenetlusregister, prokuratuuri infosüsteem PRIS, siseveeb, välisveeb, uksekaardid, külaliste logiraamat, videosalvestised, töötajate register, tööle kandideerijate avaldused ja CV-d ning arhiiv. Üldmääruse artikli number 35 kohaselt hindab prokuratuur oma valduses olevate isikuandmete töötlemise laadi läbi mõjuhinnangu. Prokuratuuri mõjuhinnangu koostas 2018. aasta mais käesoleva töö autor. Mõjuhinnangus määratles autor ära ohud, mis võivad põhjustada suurt ohtu isikuandmete turvalisel töötlemisel.

Prokuratuuril, kui süütegusid tõkestaval asutusel tuleneb direktiivi 2016/680 artiklist 15 õigus piirata isikuandmetega tutvumist. Piiramine võib olla nii täielik kui ka osaline. Prokuratuuril on õigus andmeid mitte avalikustada kui tekib oht, et teabega on võimalik uurimist või menetlust takistada. Samuti on õigus piirata andmesubjektil isikuandmetega tutvumist riigi või avaliku

julgeoleku kaitseks ning teiste andmesubjektide õiguste ja vabaduste kaitseks. (Direktiiv 2016/680)

3.3 Empiirilise uuringu meetodika, tulemused ja analüüs

Selleks, et uurida Prokuratuuri haldusosakonna teadlikkust andmekaitse osas ning rahulolu Prokuratuuri andmekaitsega viis autor läbi veebipõhise küsitlusuuringu Google.com vormide keskkonnas. Küsimustik on esitatud Lisas 2.

Selleks, et kõik Prokuratuuri haldusosakonnatöötajad saaksid küsimustikule vastata, saatis autor 26.04.2018 töötajatele e-kirja teel küsimustiku veebiaadressi ning juhised küsimustikule vastata. Veebipõhine ankeetküsitlus oli autori hinnangul antud uuringu eesmärgi saavutamiseks sobivaim meetod, kuna võimaldab lühikese ajavahemiku jooksul jõuda kõigi uuringu sihtrühma liikmeteni, osalemine on vastajatele tehtud mugavaks, kuna kõik küsitletud kasutavad oma igapäevatoos arvutit ja/või loevad töölaseid e-kirju. Samuti on suletud küsimuste vastuste analüüs suhteliselt kiire ja võimaldab saada asjakohase ülevaate uuritava teema kohta, kui eesmärgiks on koguda informatsiooni sihtrühma hoiakute, teadmiste kohta.

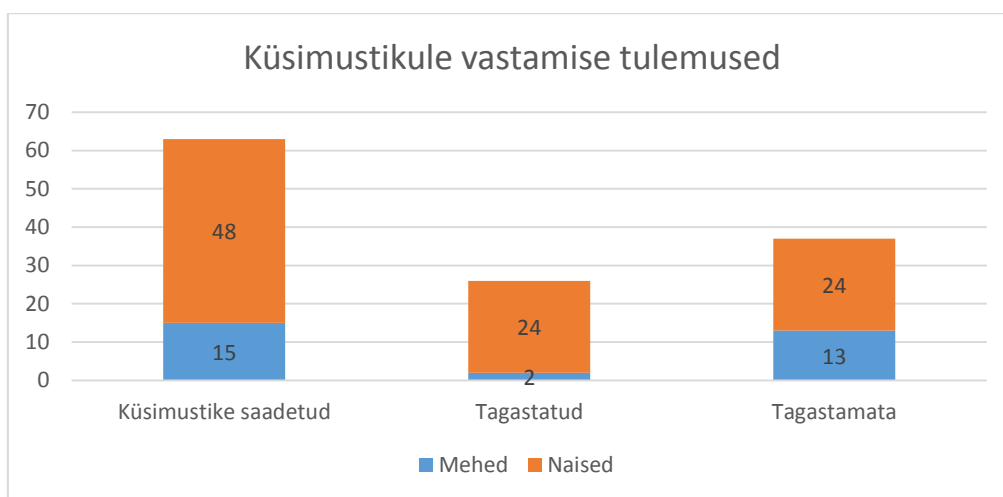
Küsimustikule vastamise tähtajaks seadis autor 9 kalendripäeva ehk kuni 04.05.2018. Küsimustik saadeti 63le adressaadile, kellest 5 olid sel hetkel puhkusel ning 1 adressaadi puhul tuli teade, et e-posti aadress ei ole kasutusel. E-kirja, milles meenutas valimile küsimustikule vastamise kuupäeva, saatis autor 03.05.2018 62le töötajale. 10lt töötajalt tuli vastuseks automaatteavitus selle kohta, et ta on puhkusel või kontorist väljas. Esimesel korral 26.04.2018 e-kirja saates tuli 6 automaatvastust ning teisel korral 03.05.2018 tuli neid 10. Autorile kättesaadavate andmete kohaselt ei saanud automaatvastuse saatnud adressaatidest e-kirja antud vahemikul lugeda 1 töötaja. Seega võib öelda, et küsimustikule vastamise tähtajaks 04.05.2018 oli 61st eeldatavasti kirja kätte saanud töötajast vastanuid 26 ehk 42,62%.

Küsimustik koosneb 11st suletud küsimustest, kus etteantud vastuste seast tuleb valida õige variant ning kahest avatud küsimustest. Küsimustiku esimeses osas on 6 vastusevariantidega küsimust ning see keskendub sellele kui hästi on prokuratuuri töötajad kursis andmekaitsega. Küsimustiku teine osa koosneb seismest küsimusest ja aitab autoril teha järeldusi selle kohta kuidas hindavad töötajad ja ametnikud prokuratuuri andmekaitset ning milliseid teadmisi nad sooviksid juurde omandada ning millest nad puudust tunnevad.

Küsitlusuuringu tulemusena soovib autor teada saada prokuratuuri töötajate andmekaitse teadlikkust ning seda, millele andmekaitse valdkonnas peaks tulevikus rohkem tähelepanu pöörama. Uuringu tulemused on prokuratuuri personalitalitusele sisendiks, et olla kursis sellega, kui paljud haldustalituse töötajad on valmis uue andmekaitsemääruse kehtima hakkamiseks (on teemaga kursis ja neil on vajalikud teadmised), millistes küsimustes soovitakse end antud teemal veel täiendada ja loodetavasti annavad töötajad ka uusi ideid millele veel keskenduma peaks.

Küsitluse tulemusena saadud andmeid kandis autor üle tabelarvutusprogrammi Microsoft Excel ning analüüsis andmeid nimetatud programmi abil.

Jooniselt 2 on näha, et autor saatis küsimustiku 63le töötajale ning nendest 41,27% ehk 26 haldusosakonna töötajat vastas saadetud küsimustikule. Vastamata jättis 58,73% ehk 37 töötajat.

Joonis 1 Küsimustikule vastamine soo lõikes

(autori koostatud)

Küsimustiku saatmisel sai autor mõlemal korral töötajatelt vastuseks automaatvastuseid, kus oli kirjas et töötaja viibib puhkusel või kontorist eemal. Kahel korral oli kokku automaatvastuseid 16. Esimesel korral 6 ja teisel 10. Automaatvastuseid analüüsid autor, et vaid 1 inimese e-postiaadressilt tuli mõlemal saatmisel automaatvastus. Lisaks tuli 1 inimese puhul vastuseks, et tema e-posti aadress ei ole kasutusel. Seega 63st väljasaadetud e-kirjast 61 jõudsid kindlalt adreessadini.

Küsimustik saadeti Riigiprokuratuuri, Põhja Ringkonnaprokuratuuri, Lõuna Ringkonnaprokuratuuri, Lääne Ringkonnaprokuratuuri ja Viru Ringkonnaprokuratuuri haldusosakonna töötajatele. Kõige enam vastajaid oli Riigiprokuratuuri haldusosakonnast (11

töötajat ehk 78,57% riigiprokuratuuri kõigest 14st haldusosakonna töötajast). Põhja Ringkonnaprokuratuurist üheksa töötajat ehk 50% Põhja Ringkonnaprokuratuuri töötajatest, Lõuna Ringkonnaprokuratuurist neli töötajat ehk 28,57% Lõuna Ringkonnaprokuratuuri 14st töötajast ja Viru Ringkonnaprokuratuurist kaks töötajat ehk 20% Viru Ringkonnaprokuratuuri 10st töötajast. Lääne Ringkonnaprokuratuuri haldusosakonna töötajad küsimustikule ei vastanud. Kahjuks puudub autoril teave selle kohta, miks viimasest nimetatud ringkonnaprokuratuurist vastuseid ei laekunud.

Autor leiab, et küsimustikule vastajate hulk oli liialt väike, et teha järeldusi sihtrühma kohta tervikuna, kuid leiab, et organisatsiooni seisukohalt saab teha järeldusi ning arvestada uuringu tulemusi tulevaste koolituste korraldamisel ning isikuandmete turvalisuse teadlikkuse tõstmisel. Autor edastab vastused ja analüüsi üldistatud kujul prokuratuuri personalitalitusele, et kasutada andmeid töötajate koolitamiseks.

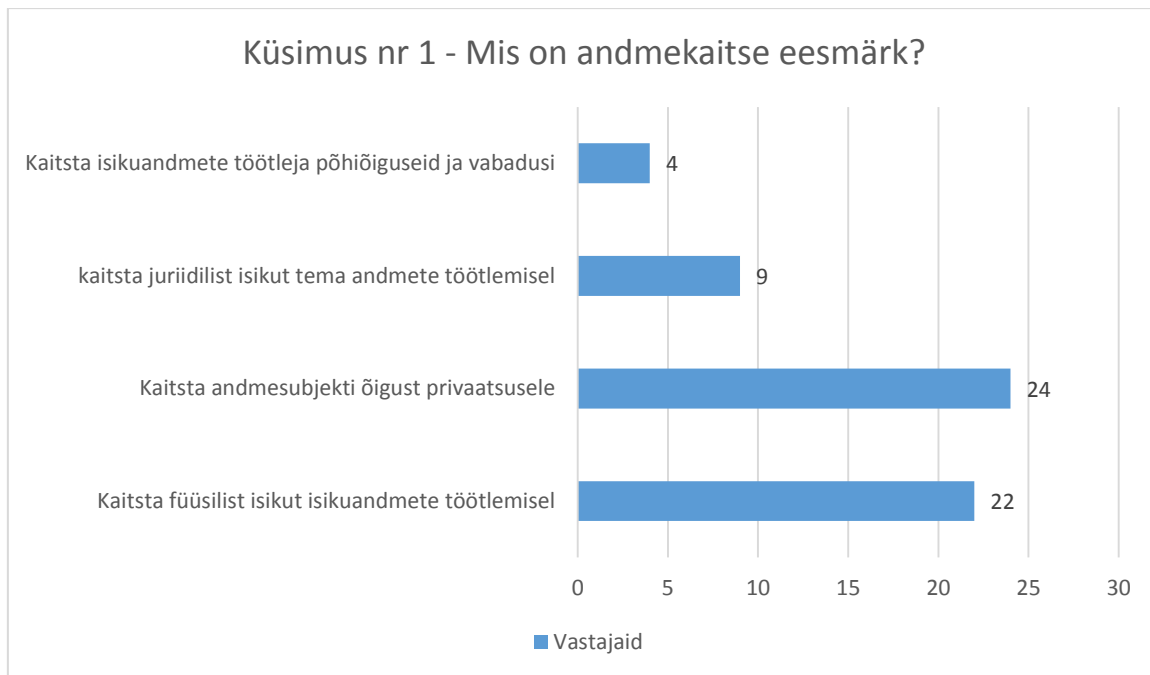
Sellisel viisil küsimustiku läbiviimise suurimaks puuduseks peab autor seda, et puudub teave kas vastaja kasutas vastamisel abimaterjale või mitte. Kuna tegemist on käesoleval hetkel aktuaalse ning Prokuratuuri haldustalituse töötajaid igapäevaselt puudutava teemaga on madal osalusprotsent autori jaoks üllatav.

3.3.1. Tulemused

Selleks, et selgitada välja kas prokuratuuri haldusosakonna töötajad teavad mis on isikuandmed, andmekaitse eesmärk, isikuandmete töötlemine ja millised on eriliigilised isikuandmed esitas autor küsimustiku esimeses osas küsimused, mis aitavad saada selgust töötajate teadlikkusest. Teadlikkust mõõdab autor selle järgi kui palju on õigeid ja kui palju valesid vastuseid.

Esimese küsimuse (Joonis 2) abil sooviti teada saada kas haldusosakonna töötajad teavad, mis on andmekaitse eesmärk. Küsimusele oli antud 4 vastusevarianti, millest 2 olid õiged ja 2 valed. Antud vastusevariantidest pidas autor õigeks vastusevarianti number 1 andmekaitse eesmärk on kaitsta füüsilist isikut isikuandmete töötlemisel ja vastusevarianti number 3 kaitsta andmesubjekti õigust privaatsusele. Küsimusele vastas õigesti 9 töötajat. 6 töötajat valis vastuseks ühe eelnimetatud õigest valikust. 22l töötajat oli vastuseks vähemalt 1 õigest valikust, mis ei tähenda seda, et nad valesid vastuseid ei lisanud.

Autor leiab, et Prokuratuuri töötajad on üldiselt hästi kursis sellega, mis on andmekaitse eesmärk.

Joonis 2 - Küsimus nr 1 - Mis on andmekaitse eesmärk?

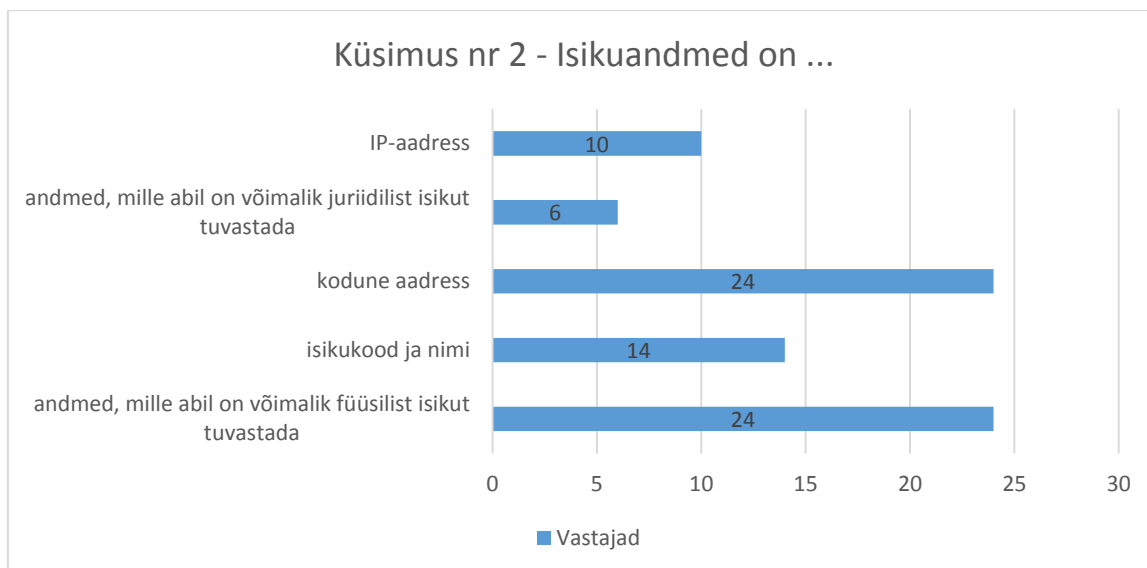
(autori koostatud)

Teise küsimuse tulemusena soovis autor teada saada, milliseid andmeid käsitletakse isikuandmetena (Joonis 4). Küsimusele oli ette antud 5 vastusevarianti, millest 4 õiget ja 1 vale. Õigeks vastusevariandiks pidas autor vastust number 1 isikukood ja nimi, vastust number 3 kodune aadress, vastust number 4 andmed, mille abil on võimalik füüsilist isikut tuvastada ning vastust number 5 IP-aadressi.

Küsimus nr 2 puhul peab autor tõdema, et vastusevariandid ei olnud hästi sõnastatud ja seetõttu võis küsimus ning etteantud vastused vastajates segadust ja mitmeti arusaamist tekitada. Siinkohal peab autor silmas vastusevarianti number 5, milleks on IP-aadress. Kuna autor ei ole täpsustanud, kas tegemist on ühe kindla isiku IP-aadressiga või avalikus kasutuses oleva arvutiga. IP-aadress kuulub isikuandmete alla vaid siis kui selle abil on võimalik tuvastada kindlat isikut, kes on selle IP-aadressi taga. Samuti ei ole autor selgitanud, mida IP-aadress tähendab. IP-aadress tuleb inglise keelsest sõnast *Internet Protocol address* ning tähendab Internetiprotokolli. Selle eesmärgiks on internetis erinevate seadmete eristamine. (Andmekaitse Inspeksioon, IP-aadress ja privaatsus, 2016) IP-aadress ja privaatsus, 2016).

Analüüsid küsimusele 2 saadud vastuseid on näha, et 4 töötajat on andnud vastuseks 100% õige vastuse, märkides ära vaid eelpool nimetatud 4 õiget vastust. 10 töötajat on märkinud ära 3 õiget vastust.

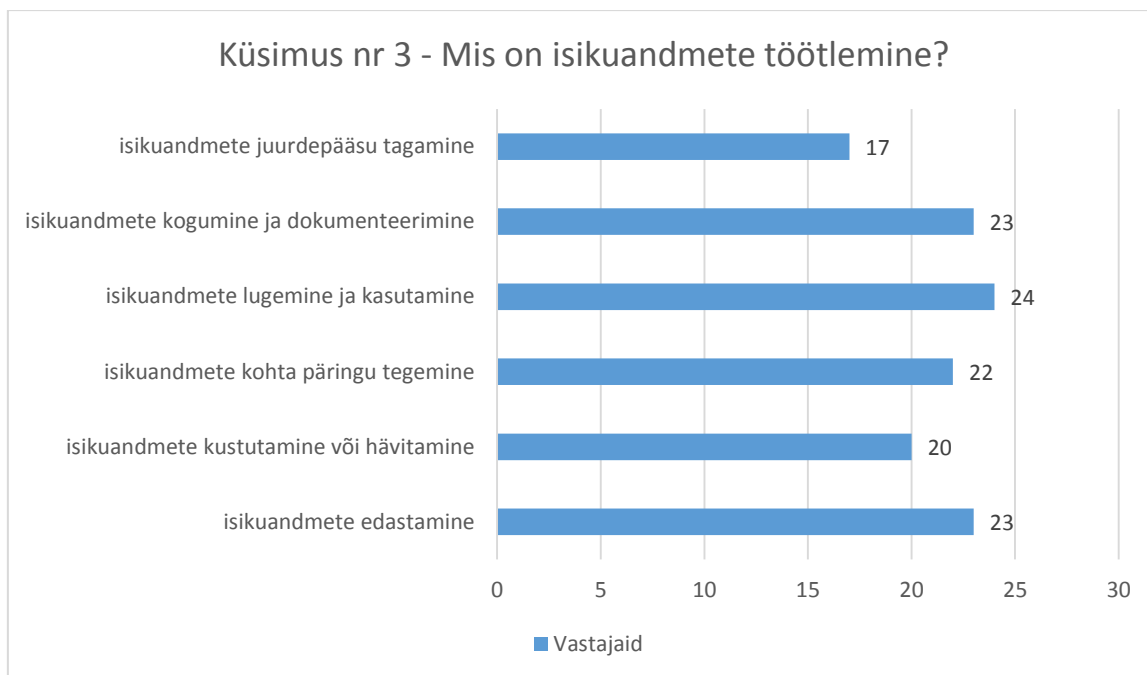

Joonis 3 - Küsimus nr 2 - Isikuandmed on...

(autori koostatud)

Analüüsidest tulemusi leiab autor, et prokuratuuri haldusosakonna töötajad on teadlikud, mis etteantud loetelust on isikuandmed. Siinkohal loeb autor õigesti vastanute arvuks 14, kuna üks vastusevariantidest oli sõnastatud halvasti.

Küsimuse number kolm (Joonis 4) eesmärk oli teada saada, kas prokuratuuri haldustalituse töötajad teavad, mida peetakse silmas kui räägitakse isikuandmete töötlemisest. Selle väljaselgitamiseks andis autor valimile ette 6 vastusevarianti, mis kõik olid õiged. Õiged vastusevariandid olid – isikuandmete edastamine, isikuandmete kustutamine või hävitamine, isikuandmete kohta päringu tegemine, isikuandmete lugemine ja kasutamine, isikuandmete kogumine ja dokumenteerimine ning isikuandmetele juurdepääsu tagamine. 100% õigesti vastas 13 töötajat ehk 50% töötajatest, kes märkisid õigeaks vastuseks kõik etteantud vastusevariandid. Autori hinnangul on tulemus hea, kuid peab vajalikuks töötajatel üldmääruse artikkel 4 mõisted üle vaadata.

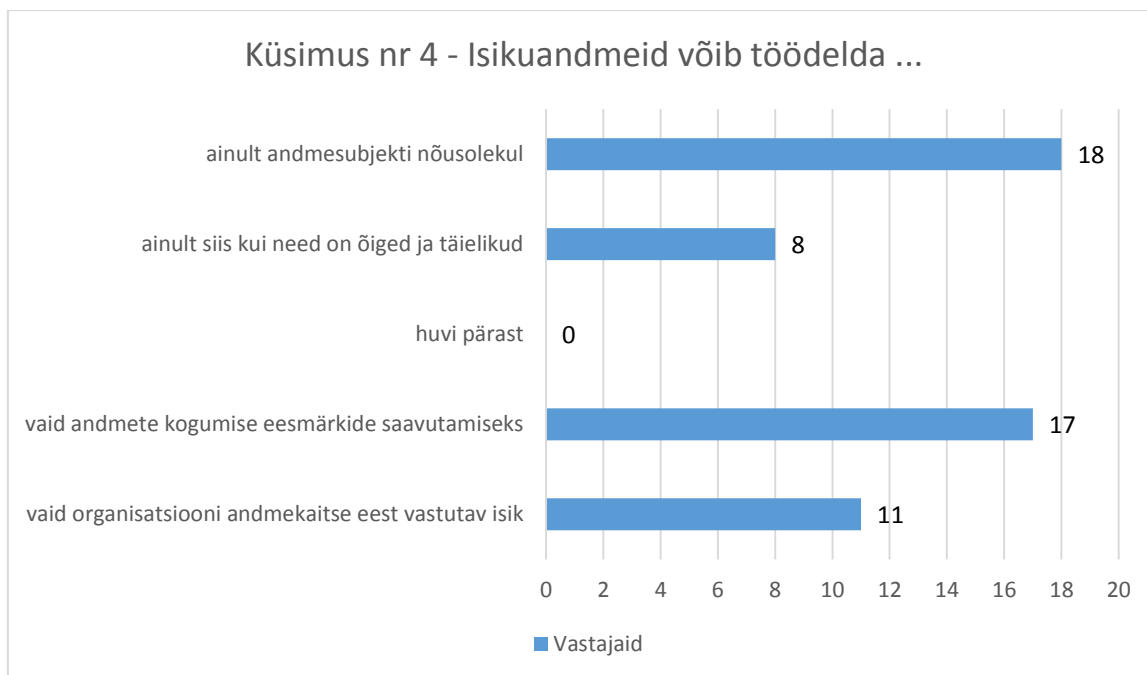
Joonis 4 - Küsimus nr 3 - Mis on isikuandmete töötlemine?

(autori koostatud)

Küsimuse number 4 (Joonis 5) abil soovib autor teada, millistel juhtudel on isikuandmete töötlemine lubatud. Autor on andnud ette 5 vastusevarianti, millest 2 õiget ja 3 vale. Õigeteks vastusevariantideks on vastusevariant number 2 vaid andmete kogumise eesmärgi saavutamiseks ja vastusevariant number 4 ainult siis kui need on õiged ja täielikud. 100% õigesti vastas küsimusele vaid 1 töötaja, mis on autori hinnangul väga madal tulemus. Segadust tekitas vastusevariant number 5 ainult andmesubjekti nõusolekul. Siinkohal on autor kasutanud sõna „ainult“ sihipäraselt, et teada saada kas vastajad loevad vastusevariandid mõttega läbi ja saavad neist aru.

Kuna valim koosneb prokuratuuri töötajatest, kellel küll puudub õiguslik taust, kuid töötavad igapäevaselt juriidilises keskkonnas, eeldab töö autor, et töötajad on oma töö käigus omandanud kogemuse lugeda hoolikalt küsimusi. Seetõttu oli segadust tekitav vastusevariant ka lisatud.

Autor hindab selles küsimuses teadlikkust halvaks.

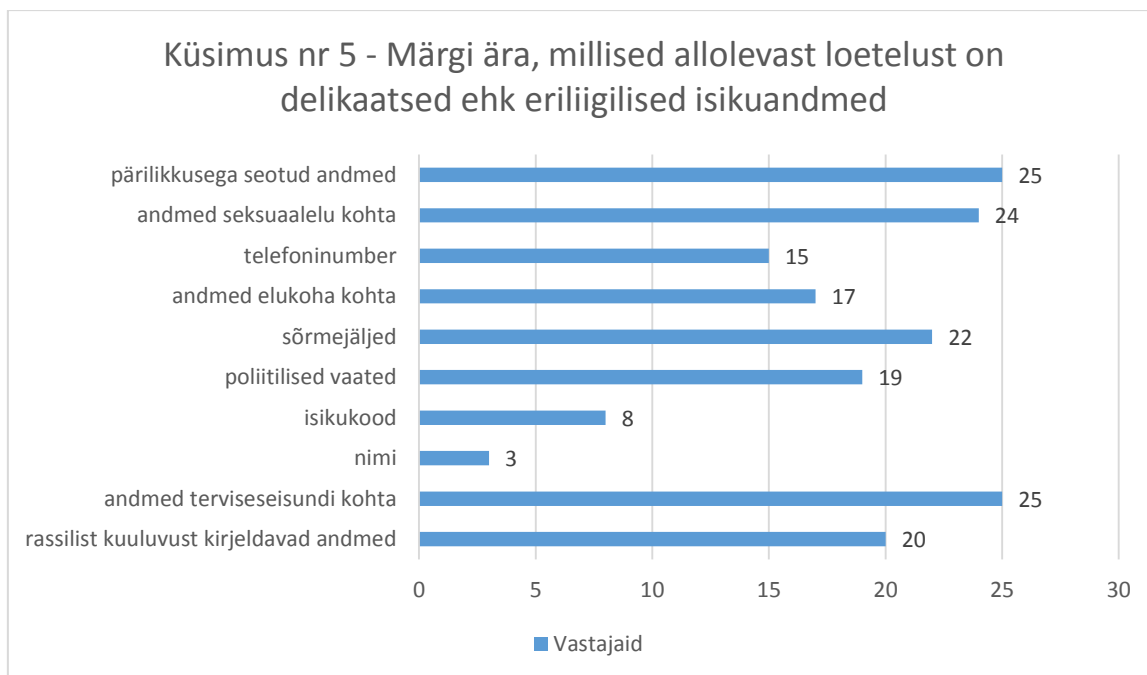

Joonis 5 - Küsimus nr 4 - Isikuandmeid võib töödelda...

(autori koostatud)

Küsimuse number 5 (Joonis 6) abil loodab autor teada saada seda, kas haldusosakonna töötajad teevad vahet eriliigilistel isikuandmetel ja isikuandmetel. Küsimusele oli pandud 10 valikuvarianti, millest 6 olid õiged ja 4 vale. Vastustes välja toodud eriliigilised isikuandmed on rassilist kuuluvust kirjeldavad andmed, andmed tervises seisundi kohta, poliitilised vaated, sõrmejäljed, andmed seksuaalelu kohta ja pärilikkusega seotud andmed. Küsimusele vastasid 100% õigesti 6 ehk 27,08% töötajatest. Vastustest võib välja lugeda, et töötajates tekitab kõige enam segadust see, kas telefoninumber ja elukoht on eriliigilised isikuandmed või mitte.

Autor tõdeb, et antud küsimuse puhul peab töötajatele selgitama, millised on eriliigilised isikuandmed ja millised mitte. Seega võib hinnata, et töötajate teadlikkus selles küsimuses oli samuti kehv.

Joonis 6 - Küsimus nr 5 - Märgi ära, millised allolevast loetelust on delikaatsed ehk eriliigilised isikuandmed (autori koostatud)

Küsimus number 6 eesmärgiks oli teada saada kas töötajad teavad, milliste isikuandmete puhul tuleb töötlemisnõudeid järgida. Õigesti vastas 22 ehk 84,62% töötajatest. Õige vastus oli ei, mis tähendab seda, et isikuandmete kaitse seaduses sätestatud töötlemisnõudeid peab täitma igasuguste isikuandmete töötlemise puhul.

Küsimustiku teises osas uurib autor töötajate rahulolu ja teadlikkust prokuratuuri andmekaitse osas ning seda kuidas nad asutuse andmekaitsele suhtuvad. Samuti ka seda kas töötajad teavad kelle poole pöörduda, kui tekib andmekaitsega seotud küsimusi ehk kes on vastutav prokuratuuri andmekaitse eest.

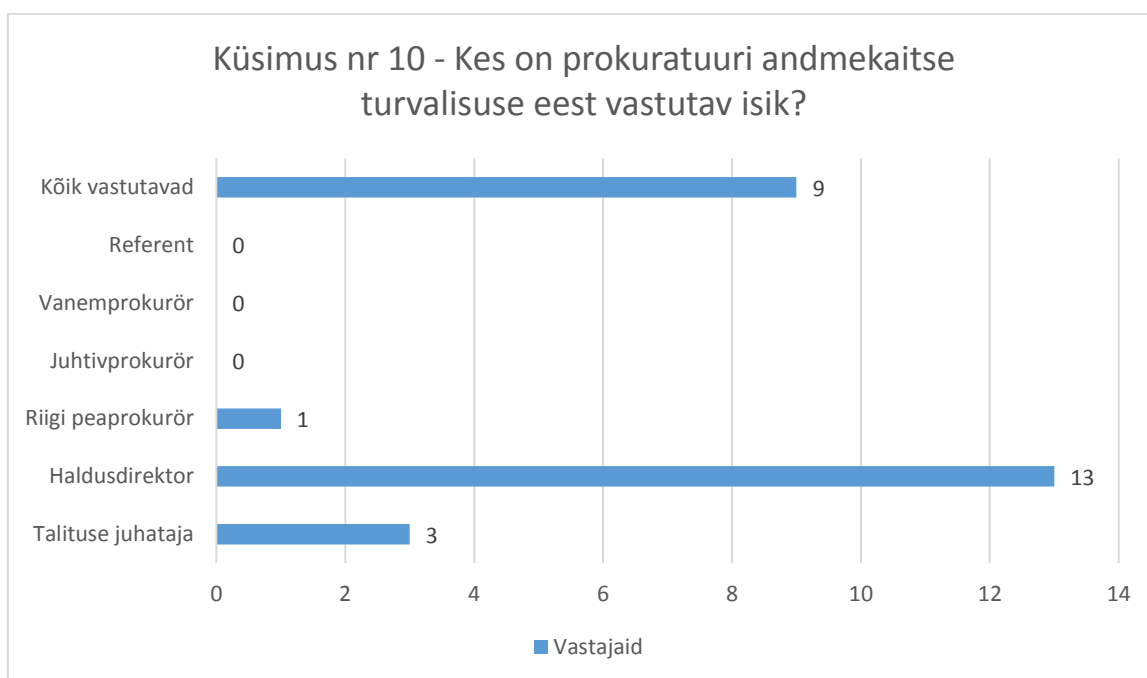
Küsimus number 7 eesmärgiks oli teada saada kas töötajad on viimase aasta jooksul läbinud Prokuratuuri infoturbeeksami. Infoturbeeksami täitmise peamiseks põhjuseks on see, et töötajad oleksid kursis kuidas andmeid peab hoidma ja kaitsma. Lisaks laiendab see töötajate silmaringi andmeturbe alal, kinnistab teadmisi tööks kasutatava riist- ja tarkvara osas.

Küsimuse number 7 tulemusena sai autor teada, et 18 töötajat ehk 69,23% töötajatest on viimase 1 aasta jooksul läbinud tööks vajaliku infoturbeeksami. 8 töötajat ehk 30,77% töötajatest seda viimase aasta jooksul teinud ei ole. Tulemust võis mõjutada fakt, et infoturbeeksamit peab sooritama vähemalt 1 korra 2 aasta jooksul. Vastuste põhjal võib väita, et kuna suurem osa

vastanutest ehk 69,23% on infoturbeeksami läbinud, siis peaksid nad olema kursis käesoleval hetkel prokuratuuris kehtiva infoturbega.

Küsimusega number 8 soovib autor teada kui paljud vastajatest on osalenud Registrate ja Infosüsteemide Keskuse poolt korraldaval infoturbekoolitusel. Vastajatest 69,23% vastas, et nad on osalenud ja 30,77% ei ole osalenud ühelgi RIKi poolt korraldaval koolitusel. Autor leiab, et koolitusi tuleks korraldada rohkem ja erinevates piirkondades, et kõik töötajad saaksid vähemalt 1 korra aastas koolitustel osaleda ning oma teadmisi täiendada.

Küsimus number 9 eesmärgiks on teada saada kas töötajate arvates on nad saanud piisavalt juhiseid ja infot isikuandmete töötlemiseks. 57,69% vastas nii ja naa, millest võib järeldada, et nad on saanud juhiseid kuid ootaksid natukene rohkem. 4 töötajat ehk 15,38% töötajatest väidab, et nemad ei ole saanud isikuandmete töötlemiseks piisavalt koolitusi, juhiseid ega infot ja 26,93% ehk 7 töötajat arvab, et on saanud oma tööks piisavalt juhiseid, koolitusi ja infot et töödelda isikuandmeid.

Joonis 7 - Küsimus nr 10 - Kes on prokuratuuri andmekaitse turvalisuse eest vastutav isik?

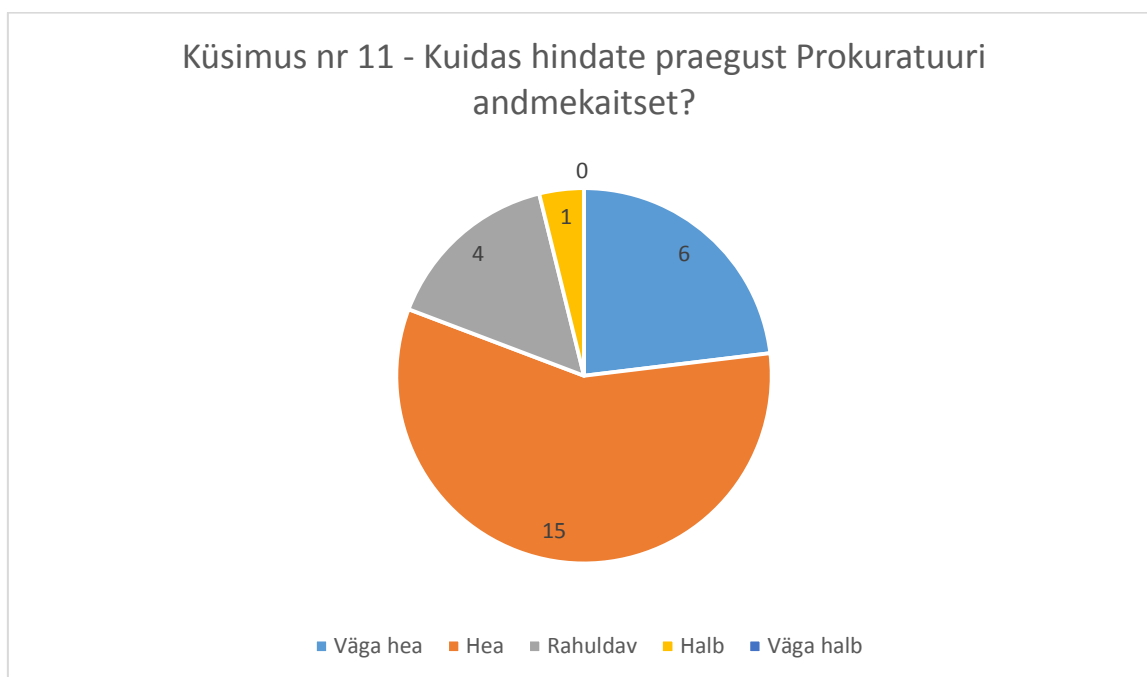
(autori koostatud)

Küsimus number 10 on esitatud eesmärgiga saada teada, kas töötajad teavad kes on määratud prokuratuuri andmekaitse turvalisuse eest vastutavaks isikuks. Vastustest (vt joonis 8) selgus, et 13 töötajat ehk 50% küsimustikule vastanutest teab, et prokuratuuri andmekaitse eest vastutav isik on haldusdirektor. Haldusdirektor on riigi peaprokuröri käskkirjaga määratud prokuratuuri

andmekaitse eest vastutavaks isikuks. Seega on töötajatel olemas teadmine, kelle poole võivad nad pöörduda kui tekib küsimus andmekaitse osas.

Küsimuse number 11 eesmärk on teada saada, kuidas hindavad prokuratuuri haldusosakonna töötajad praegust andmekaitset prokuratuuris. Vastustest (Joonis 9) selgub, et 23,08% vastajatest peab prokuratuuri andmekaitset väga heaks, 57,69% heaks, 15,38 rahuldavaks, 3,85% halvaks.

Olenemata sellest, et töötajate enda teadlikkus andmekaitse täpsetest terminitest on puudulik, hindab suur osa vastajatest prokuratuuri andmekaitset heaks.

Joonis 8 - Küsimus nr 11 - Kuidas hindate praegust prokuratuuri andmekaitset?

(autori koostatud)

Küsimus number 12 ja 13 olid küsitluses avatud küsimustena. Küsimusega number 12 uuris autor millistes isikuandmete turvalisuse ja töötlemisega seotud küsimustes soovivad prokuratuuri haldusosakonna töötajad end täiendada. Kuna küsimusele vastamine ei olnud kohustuslik siis oli vastajaid vähem kui ülejäänud küsimustikule. Küsimusele number 12 vastas 12 töötajat. 6 töötajat vastas, et nad sooviksid end täiendada kõigis isikuandmete turvalisusega seotud küsimustes. 5 töötajat soovib täiendada oma teadmisi seoses uue üldmääruse tulekuga ning 1 töötaja on märkinud, et vaid tööalastes küsimustes.

Küsimus number 13 alla said töötajad kirjutada omapoolseid ettepanekuid Prokuratuuri andmekaitse ja infoturbe parandamise kohta. Sellele küsimusele vastas vaid 6 töötajat. 2 neil

puuduvad ettepanekus. 3 Töötajat rõhutas, et võiks olla rohkem koolitusi ning oluline oleks koolitada kogu meeskonda, mitte üksikuid inimesi Prokuratuurist. 1 Töötaja tõi välja selle, et kogu andmekaitsega seotud informatsioon peaks üleval olema Prokuratuuri siseveebis.

Lähtuvalt uuringu tulemustest toob autor välja omapoolsed soovitusel ja ettepanekud prokuratuurile haldusosakonna teadlikkuse parendamiseks:

1. Koolitada Prokuratuuri haldusosakonna töötajaid isikuandmete kaitse valdkonnas.
2. Korraldada teabepäevi või teabetunde andmekaitse osas ainult haldusosakonna töötajatele nende tööst tulenevate ülesannete täitmiseks.
3. Teavitada haldusosakonna töötajaid järjepidevalt nende tööd puudutavate seaduste muudatustest.
4. Viia läbi rahulolu uuring nende töötajate seas, kellele haldusosakond tugiteenust osutab. Selgitada välja kas töötajad on haldusosakonna töö ja teadmistega rahul ning millistele puudustele nemad viitavad.
5. Korraldada koolitusi erinevates piirkondades ja tihedamini, et kõik töötajad saaksid aastas käia vähemalt ühel andmekaitsealasel koolitusel.

KOKKUVÕTE

Bakalaureusetöö uuris prokuratuuri töötajate teadlikkust andmekaitse valdkonnas üldiselt kui prokuratuuri siseselt. Uurimisülesandeks oli selgitada kuidas prokuratuur andmeid töötleb, milline on prokuratuuri haldusosakonna töötajate teadlikkus andmekaitsest üldiselt ja asutusesiseselt ning tõestada sissejuhatuses püstitatud hüpoteesi, et töötajate teadlikkus andmekaitsealasel on nõrk.

Autor koostas poolstruktureeritud küsimustiku 13 küsimusega ning edastas selle e-kirja teel kõigile Prokuratuuri haldusosakonna 63le töötajale. Tagastatud vastuste arv oli 26 ehk vastanuid oli 41,27%. Kuna vastamise protsent oli madal siis ei võimalda uuringu tulemused anda täpset hinnangut sihtrühma teadmistele uuritud teemade kohta. Küll aga on Prokuratuuri haldusosakonnas läbiviidud andmekaitsealase küsimustiku vastused sisendiks Prokuratuuri personalitalitusele, kes saab neid kasutada järgmise andmekaitsealase koolituse korraldamisel.

Küsitluse tulemusel tuli välja, et vastanutest 100% kõigile küsimustele õigesti ei vastanud mitte ükski töötaja. Mitte ühelegi vastusevariantidega esitatud küsimusele ei vastanud 100% vastajatest õigesti. Küsitluse tulemusi tervikpildina vaadates järeldab autor, et püstitatud hüpotees leidis kinnitust ning prokuratuuri haldusosakonna üldiseid teadmisi andmekaitsest ei saa pidada heaks. Selleks, et prokuratuuri töötajate teadlikkust andmekaitse alasel tõsta, saadab autor tulemused prokuratuuri haldusosakonnale laiali. Kuna tulemused on pigem kehvad, saadab autor tulemused koos selgituste ja õigete vastustega. Lisaks on analüüsis näha prokuratuurile autori poolt tehtud 5 ettepanekut, mis edastatakse personalitalitusele.

Küsitlust läbi viies ning tulemusi analüüsidest leiab autor, et teema vajab edaspidi põhjalikumalt käsitlemist ning autor on huvitatud teema edasisest ja põhjalikumast uurimisest.

SUMMARY

The title of the present bachelor's thesis is "Processing of Personal Data in Government Agency Using the Example of the Administration Department in Prosecutor's Office".

In the spring 2018, the protection and processing of personal data became a highly important topic, as The General Data Protection Regulation (EU) 2016/679 came into force on 25 May 2018. Within named regulation is directly binding and applicable for all EU member states. When regarding the issue of processing of personal data at a prosecutor's office, in addition to the general regulation 2016/679 it is important to regard Directive (EU) 2016/680, intended for competent authorities dealing with prevention, investigation, and detection of criminal offences.

The scope of this bachelor's thesis is to establish the level of awareness and satisfaction of the staff at the administration department in the prosecutor's office with data protection and processing thereof. The author used a quantitative research method to conduct the study. A survey was carried out among the staff of the administration department in the prosecutor's office in order to help the author to establish the level of their awareness and satisfaction in the area of data protection.

Bachelor thesis consists of four chapters and one annex. In the first chapter, the author assesses the development of data protection, the nature of data protection, and introduces new concepts in relation to data protection reform. The second chapter is dedicated to data processing. In the third chapter, the author gives an overview of the prosecutor's office and its structure, analyses the results of the study, and makes conclusions and suggestions.

Only 41.7% of the administration department staff at the prosecutor's office participated in the survey. The author concluded that, despite the low percentage of participation, the results of the survey may still be used to raise awareness of data processing within the organization's administration department. The results were forwarded to the prosecutor's office HR department, which is responsible for training and raising awareness among staff.

The survey revealed that the staff of the administration department in the prosecutor's office, who responded to the questionnaire, are aware of the general regulations on personal data protection. They know the purpose of data protection, and the meaning of data processing. In addition, the responses show that the prosecutor's office staff consider the data protection at the prosecutor's office to be good.

Based on the responses to the questionnaire, the author made five suggestions to the prosecutor's office on how to raise awareness of the staff at its administration department.

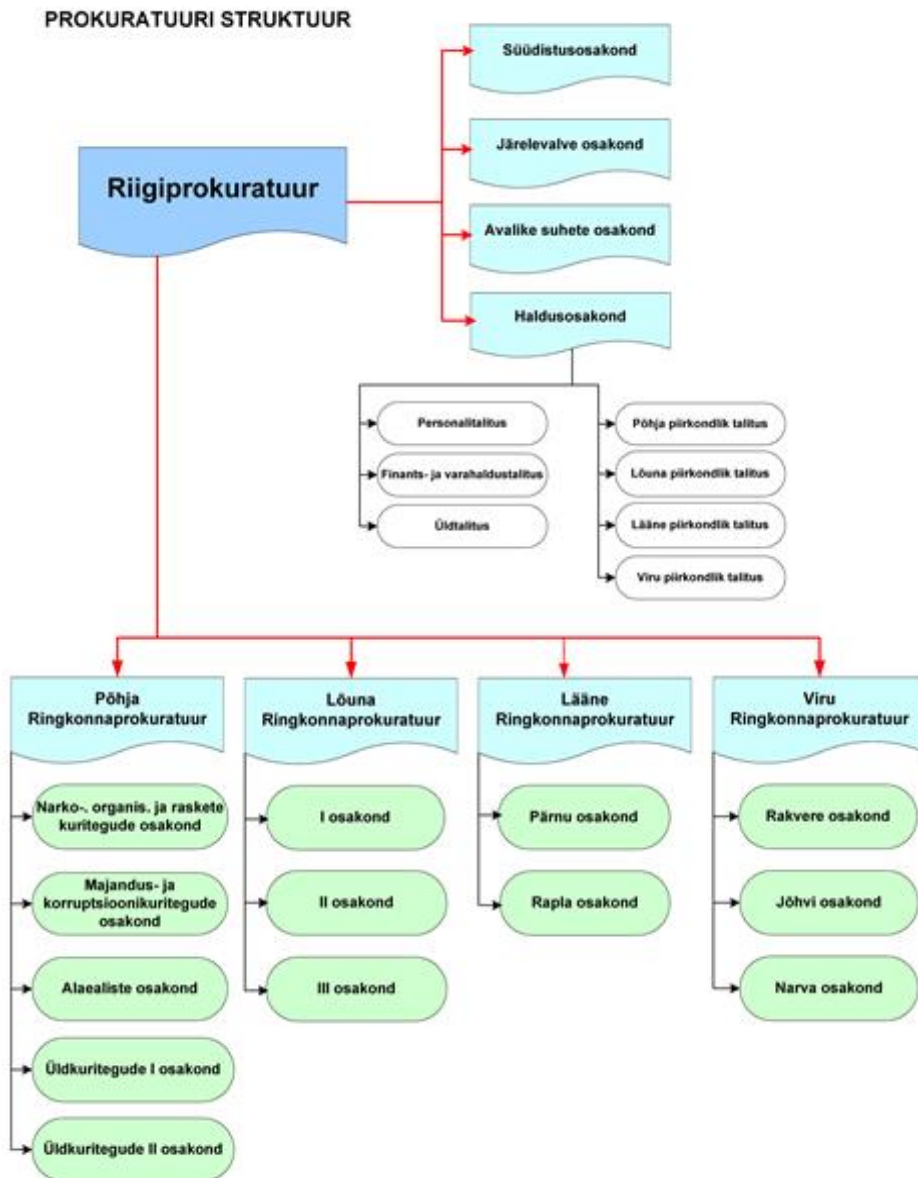
Key words: data protection, data processing, personal data protection, data protection reform, general data protection regulation, data protection directive, prosecutor's office.

ALLIKATE LOETELU

- Andmekaitse Inspektsioon. (07. 12 2016. a.). *IP-aadress ja privaatsus*. Kasutamise kuupäev: 14. 05 2018. a., allikas
http://www.aki.ee/sites/www.aki.ee/files/elfinder/article_files/ip_ja_privatsus.pdf
- Austin, S. (7. 1 2016. a.). Top Ten Data Protection Privacy Issue to Watch in 2016. Lexology. Kasutamise kuupäev: 28. 4 2018. a., allikas <https://datamatters.sidley.com/top-ten-data-protection-and-privacy-issues-to-watch-in-2016/>
- Direktiiv 2016/680. (kuupäev puudub). Euroopa Liidu Teataja.
- Eesti Vabariigi Põhiseadus*. (13. 08 2015. a.). Kasutamise kuupäev: 14. 04 2018. a., allikas
<https://www.riigiteataja.ee/akt/115052015002?leiaKehtiv>
- Euroopa andmekaitse reform*. (16. 04 2018. a.). Kasutamise kuupäev: 31. 03 2018. a., allikas
Andmekaitse Inspektsiooni koduleht: <http://www.aki.ee/et/eraelu-kaitse/euroopa-andmekaitse-reform>
- Euroopa Liidu direktiiv 95/46/EÜ*. (23. 11 1995. a.). Kasutamise kuupäev: 7. 03 2018. a., allikas
Euroopa Liidu Teataja: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:31995L0046&from=ET>
- Euroopa Liidu Põhiõiguste Harta*. (26. 10 2012. a.). Kasutamise kuupäev: 10. 05 2018. a., allikas
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012P/TXT&from=ET>
- Euroopa Liidu tarbija nõustamiskeskus. (kuupäev puudub). Euroopa Liidu seadusandlus. Kasutamise kuupäev: 12. 05 2018. a., allikas <http://www.consumer.ee/seadusandlus/>
- Inspektsioon*. (05. 02 2018. a.). Allikas: Andmekaitse Inspektsioon:
<http://www.aki.ee/et/inspektsioon>
- Inspektsioon, A. (21. 03 2018. a.). *Isikuandmete seaduse eelnõu*. Kasutamise kuupäev: 18. 04 2018. a., allikas
http://www.aki.ee/sites/www.aki.ee/files/elfinder/article_files/iks_en.21.03.18.pdf
- Isikuandmete kaitse seadus*. (kuupäev puudub). Kasutamise kuupäev: 24. 03 2018. a., allikas
<https://www.riigiteataja.ee/akt/106012016010?leiaKehtiv>
- Isikuandmete kaitse seaduse eelnõu seletuskiri. (kuupäev puudub). Kasutamise kuupäev: 08. 04 2018. a., allikas
http://www.aki.ee/sites/www.aki.ee/files/elfinder/article_files/iks_sk_21.03.18.pdf
- Isikuandmete kaitse üldmäärus 2016/679*. (04. 05 2016. a.). Kasutamise kuupäev: 25. 02 2018. a., allikas Euroopa Liidu Teataja: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=OJ:L:2016:119:TOC>
- Kes on vastutav töötleja või volitatud töötleja?* (2018). Kasutamise kuupäev: 28. 04 2018. a., allikas Euroopa Komisjon: https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/reform/rules-business-and-organisations/obligations/controller-processor/what-data-controller-or-data-processor_et
- Kes peavad määrama andmekaitse spetsialisti?* (2017). Kasutamise kuupäev: 18. 04 2018. a., allikas Andmekaitse Inspektsioon: <http://www.aki.ee/et/andmekaitse-reform/kes-peavad-maarama-andmekaitse-spetsialisti>
- Kukk, U. (2018). Andmekaitseametniku koolitus. Tallinn.
- Madise, Ü., Aaviksoo, B., Kalmo, H., Mälksoo, L., Narits, R., Pruks, P., & Vinkel Priit. (2012). Eesti Vabariigi põhiseadus kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura.
- Mikli, S. (2 2015. a.). Kui kauge Euroopa Liidu õigus saab järsku igapäevatöö osaks: probleeme Euroopa Liidu õiguse ülevõtmisel ja rakendamisel õiguskindluse põhimõtte kontekstis. *Juridica*, 103-112.
- Männiko, M. (2011). *Õigus privaatsusele ja andmekaitsele*. Kirjastus Juura.

- Peep, V. (2018). Andmekaitseametnikust. *ETV Terevisioon*. Tallinn.
- Prokuratuuri isikuandmete töötlemise poliitika*. (2018). Kasutamise kuupäev: 13. 05 2018. a., allikas Prokuratuur: <http://www.prokuratuur.ee/et/kodanikule/prokuratuuri-isikuandmete-tootlemise-poliitika>
- Prokuratuuri koduleht. (2018). *Organisatsioon*. Kasutamise kuupäev: 25. 03 2018. a., allikas Prokuratuuri koduleht: <http://www.prokuratuur.ee/et/prokuratuur/organisatsioon>
- Prokuratuuri põhimäärus. (04. 04 2015. a.). Kasutamise kuupäev: 25. 03 2018. a., allikas <https://www.riigiteataja.ee/akt/101042015004?leiaKehtiv>
- Prokuratuuri siseveeb*. (2018). Kasutamise kuupäev: 25. 03 2018. a., allikas Prokuratuur.
- Prokuratuuriseadus*. (kuupäev puudub). Kasutamise kuupäev: 24. 03 2018. a., allikas Riigiteataja: <https://www.riigiteataja.ee/akt/128122017013?leiaKehtiv>
- Rammus, K. (2018). Isikuandmete kaitse üldmäärus annab inimestele suurema kontrolli oma andmete üle. Tallinn: Justiitsministeerium. Kasutamise kuupäev: 28. 04 2018. a., allikas <https://www.just.ee/et/uudised/isikuandmete-kaitse-uldmaarus-annab-inimestele-suurema-kontrolli-oma-andmete-ule-0>
- Rikkumistead*. (13. 02 2017. a.). Kasutamise kuupäev: 14. 05 2018. a., allikas Andmekaitse Inspektsioon: <http://www.aki.ee/et/andmekaitse-reform/rikkumistead>
- Salumaa, K. (2018. a.). Andmesubjekti õigused uue isikuandmete kaitse üldmääruse foonil. *Juridica*, 83-93.
- Sepp, R. (1999). Hea Lugeja! *Juridica*(2), 53-55.
- Special Eurobarometer. (2015). Data Protection. Euroopa Komisjon.
- Tikk, E., & Nõmper, A. (2007). *Informatsioon ja õigus*. Tallinn: Kirjastus Juura.
- Varasemad riigi peaprokurörid*. (kuupäev puudub). Kasutamise kuupäev: 31. 03 2018. a., allikas Prokuratuur: <http://www.prokuratuur.ee/et/riigi-peaprokuror/varasemad-riigi-peaprokurorid>

Lisa 1 – Prokuratuuri struktuur

Joonis 9 - Prokuratuuri struktuur
(prokuratuuri koduleht)

Lisa 2 – Küsimustik

KÜSIMUSTIK

Isikuandmete töötlemine riigiasutuses Prokuratuuri haldusosakonna näitel

Lugupeetud Prokuratuuri haldusosakonna töötaja

Olen riigiprokuratuuri süüdistusosakonna referent ja kirjutan lõputööd teemal „isikuandmete töötlemine riigiasutuses Prokuratuuri haldusosakonna näitel“. Palun teil leida oma tööpäevast 5 minutit ja vastata all olevale küsimustikule.

Käesolev küsimustik on koostatud selleks, et selgitada välja Prokuratuuri töötajate teadlikkus andmekaitse kohta.

Küsimustikule vastates aitate kaasa minu bakalaureuse töö valmimisel. Küsimustik on anonüümne ning vastuseid kasutan üldistatud kujul.

Küsimuste tekkimise korral palun võtta ühendust - Imannisal@gmail.com

Ootan teie vastuseid hiljemalt 04.05.2018

Ette tänades

Laura Männisalu
Referent / TTÜ üliõpilane

Sugu

- Mees
- Naine

Vanus

- 18 – 30
- 31 – 40
- 41 – 50
- 51 – 60
- 60 +

Palun vali ringkond, kuhu kuulud

- Riigiprokuratuur
- Lõuna ringkonnaprokuratuur
- Lääne ringkonnaprokuratuur
- Põhja ringkonnaprokuratuur
- Viru ringkonnaprokuratuur

I osa – Andmekaitse

1. Mis on andmekaitse eesmärk?
(õigeid vastuseid võib olla rohkem kui üks)
  - 1) Kaitsta füüsilist isikut isikuandmete töötlemisel
  - 2) Kaitsta isikuandmete töötleja põhiõiguseid ja vabadusi
  - 3) Kaitsta andmesubjekti õigust privaatsusele
  - 4) Kaitsta juriidilist isikut tema andmete töötlemisel

2. Isikuandmed on ...
(õigeid vastuseid võib olla rohkem kui üks)
  - 1) isikukood ja nimi
  - 4) andmed, mille abil on võimalik juriidilist isikut tuvastada
  - 5) kodune aadress
  - 6) andmed, mille abil on võimalik füüsilist isikut tuvastada
  - 7) IP-aadress

3. Mis on isikuandmete töötlemine?
(õigeid vastuseid võib olla rohkem kui üks)
  - 1) isikuandmete edastamine
  - 2) isikuandmete kustutamine või hävitamine
  - 3) isikuandmete kohta päringu tegemine
  - 4) isikuandmete lugemine ja kasutamine
  - 5) isikuandmete kogumine ja dokumenteerimine
  - 6) isikuandmetele juurdepääsu tagamine

4. Isikuandmeid võib töödelda...
(õigeid vastuseid võib olla rohkem kui üks)
  - 1) vaid organisatsiooni andmekaitse eest vastutav isik
  - 2) vaid andmete kogumise eesmärkide saavutamiseks
  - 3) huvi pärast
  - 4) ainult siis kui need on õiged ja täielikud
  - 5) ainult andmesubjekti nõusolekul

5. Märki ära, millised allolevast loetelust on delikaatsed ehk eriliigilised isikuandmed?
(õigeid vastuseid võib olla rohkem kui üks)
  - 1) rassilist kuuluvust kirjeldavad andmed
  - 2) andmed tervises seisundi kohta
  - 3) nimi
  - 4) isikukood
  - 5) poliitilised vaated
  - 6) sõrmejäljed
  - 7) andmed elukoha kohta
  - 8) telefoninumber

- 9) andmed seksuaalelu kohta
  - 10) pärilikkusega seotud andmed
6. Kas isikuandmete kaitse seaduses sätestatud töötlemisnõudeid tuleb täita ainult delikaatsete isikuandmete puhul?
- 1) JAH
  - 2) EI

II osa – Andmekaitse Prokuratuuris

7. Kas olete viimase 1 aasta jooksul läbinud Prokuratuuri infoturbe eksami?
- 1) JAH
  - 2) EI
8. Kas olete osalenud Registrite ja Infosüsteemide Keskuse (RIK) poolt korraldaval infoturbekoolitusel?
- 1) JAH
  - 2) EI
9. Kas olete saanud piisavalt juhiseid, koolitusi ja infot isikuandmete töötlemiseks?
- 1) JAH
  - 2) NII JA NAA
  - 3) EI
10. Kes on Prokuratuuris andmekaitse turvalisuse eest vastutav isik?
- 1) Talituse juhataja
  - 2) Haldusdirektor
  - 3) Riigi peaprokurör
  - 4) Juhtivprokurör
  - 5) Vanemprokurör
  - 6) Referent
  - 7) Kõik vastutavad
11. Kuidas hindaksite praegust Prokuratuuri andmekaitset?
- 1) Väga hea (andmed väga turvaliselt kaitstud)
  - 2) Hea (on üksikuid puudujääke turvalisuses, kuid üldiselt hea)
  - 3) Rahuldav
  - 4) Halb
  - 5) Väga halb
12. Millistes isikuandmete turvalisuse ja töötlemisega ning infoturbega seotud teemadel soovite end täiendada?

- 1) .....
- 2) .....
- 3) .....
- 4) .....
- 5) .....

13. Teie ettepanekud andmekaitse ja infoturbe parandamise kohta

- 1) .....
- 2) .....
- 3) .....
- 4) .....